

V. de VENNE — Klzačka (Brusleň na kanáli)

ŽIVOT

KULTURNÉ — SOCIÁLNI ČASOPIS
PROSINEC — DECEMBER — GRUDZIEŃ — Nr 12 1965 — CENA 1 ZŁ

Dobrý deň, vzrušenia radostné i clivé,
dobrý deň: zas kráčať po jej perspektíve,
velebiť všetko v nej: skutočnosť i zdanie,
odchody kamsi, potom návraty,
po jej dôvere sa tešíť na zvitanie,
na ruku, ktorá ruku pohladí...

Čas na site rokov všetko preoseje
a nechá mi tu, čo chcem: dobrý deň.

LACO NOVOMESKY

Parkety sucho zaprašali a pripomenuli jej, že sa deti čoskoro vrátia. Ešte pripravil tri posledné balíčky, dobre ich ukryť do príborníka a potom napísať ten tucet pohľadníc. Tým istým ľudom ako každoročne v tomto čase, tou istou vypisanou rukou, tie isté slová: Všetko najlepšie, mnoho radosti a dobrej vôle Tebe a Tvojim blízkym želá... Obligátne vianočné vinše pod rovnako obľúbenou vetyčkou so zvončekom. Piše im a oni jej tiež, rovnako navyknutu, z tradície, je radá, keď na to nezabudne a keď tie drobné obdlžníky zhlnú pomarančové ústa schránky. Všetko najlepšie...

Ono je naozaj jednoduché napísat a poslat, pomysela si a zašla celofánom a hviezdičkami. Napísala a poslať a potom sa po celý rok pohodlne nestarat, či sa im tie vinše aj splnili. A nerozmýšľať nad tým, čo som ja, môj muž sused alebo kolega urobil pre tú dobrú vôľu, tak hojne rozdávanú perom i slovom v dňoch, ktoré dostali také lyrické epitetá: sviatky mieru a radosti. Čo sme my všetci urobili pre ten dobrý deň dobrej vôle napríklad vo štvrtok minulú sobotu, v to daždivé popoludnie pred mesiacom alebo včera ráno, keď sa ovzdušie na pracovisku nebezpečne ponášalo dusnému mraku. Odtisla zabalený darček, siahla po druhom a zabuchnutie výfahových dvier jej čosi pripomenulo. Za jedinou okrovou stenou jej bytu žijú ľudia, ktorých nedávno postihla tragédia. Kedy sa naposlasy zaujímala o to, ako vôbec žijú, keď našla dobré slovo pri stretnutiach, jediné slovo, okrem chladného a formálneho pozdravu? Pokrútila hlavou nad sebou, potom si sadla, ale myšlienky boli silnejšie ako vedomie povinnosti v tento deň plný zhonu. Minule ju na ulici šokoval pohľad na starca, ktorý zrejme ťažko chorý nevládne ležal na lavici pri parku. Iste mu bolo veľmi zle, ale nikto k nemu neprikročil, na nič sa ho nespýtal, ani ona nie, zrazu sa musela ponáhlať — a opäť chýbalo to jediné slovo. Možno podobné, možno to isté ako vtedy večer, keď v tomto kresle sedela nešťastná zrútená žena, ktorá prišla so životom na dlani — pre radu a pomoc. Dala jej kávu aj kálištek čohosi, strašne s ňou cítila, vypočula ju, ale to slovo z nej nevyšlo. Zostalo trčať v hrdle, vlastná, pokojná noc bola dôležitejšia, nepríjemnosti má človek dosť až so svojou vlastnou

existenciou. Ale dnes večer rozošle do sveta na karte s obľúbenou vetyčkou tie obľúbené slová: Všetko najlepšie...

Potom bude v tejto izbe voňať stromček, za biely obrus si zasadne hojnou plných mis a aj rohy miestnosti dostanú po orechu, aby vedeli, že... To malé, uzučké, vlastné ja zatvoríme za biele vylestené dvere, máme sa dobre, sme zdraví my, v tomto byte, darčeky sú nad očakávanie a dovoľte: čo je nás po tom, že sa kdeši vo svete vraždí, že komuži zobražli dieťa a ktosi zúfalo rozmyšľa nad plynovým kohútikom, že o poschodie vyššie márne čaká rodina na otca, že azda bolo by treba kdeši zaklopiať a povedať:

„Dobrý deň, dobrý večer, príšla som len tak, pozrieť sa a spýtať, či ma potrebujete. Mňa osobne, bez mojej funkcie a peňazí, mňa ako človeka na tejto zemi.“

Podišla ku knižnici. Pamätaťa sa na istý verš azerbajdžanskej básne. Ako veľmi vieme plakať nad rozbitou vázou, hovorí sa v nej, ale nad rozšliapanou dušou človeka nevyroníme jedinú slzu. Našla ten verš a on jej pripomenal čosi iné, tuším z čínskych múdrostí, o tom, že, žiaľ, zákon o ubližovaní na tele existuje, ale zákona proti tomu horšiemu niet, proti vraždám na dušach, kriveniu chrátie, proti prázdnote, lrahostajnosti, nafúkanosti a sebectvu. Ale po tieto dni: Všetko najlepšie... Papier to znesie. Taký papier zakryje aj dvihajúcnu sa búrku vo svedomí.

Ale neprehluší ju.

Náhľivo zobraza tie pohľadnice, vytiahla pero a trošku neistou rukou napísala len štyri slová: Drobý deň Vám želám. Podpis a dátum. Nič viac, len — dobrý deň.

Bude vtedy dobrý, ak v ňom čosi dobrého nielen prežiješ, ale aj urobíš. Dať si záväzky pre takéto dobré dni, to by bolo, myslala si, dlhodobé záväzky na celý rok dopredu a podpísat ich vlastným konaním. Ani jeden deň sa v živote nevracia, ten istý nikdy nie, len tie dobré dni zostávajú. Vo vedomí i spomienkach. V zrkadle vlastného života, ktoré možno nazvať hoci — svedomím.

Všetko najlepšie! Všetkým a od všetkých. Ale už nie len na papieri.

WIZYTY

Miesiąc listopad zapisał się w kronikach międzynarodowych ważnymi dla naszego kraju wydarzeniami. Polska delegacja partyjno-rządowa, której przewodniczyli I sekretarz KC PZPR — Władysław Gomułka i członek Biura Politycznego KC PZPR prezes Rady Ministrów — Józef Cyrankiewicz przebywała z 5-dniową wizytą w Jugosławii na zaproszenie prezydenta SFRJ, sekretarza generalnego Związku Komunistów Jugosławii — Józefa Broz-Tito. Przewodniczący Rady Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Edward Ochab udał się z oficjalną wizytą do Zjednoczonej Republiki Arabskiej i Etiopii.

X X X

Jugosłowiańska wizyta przebiegała w atmosferze przyjaźni, szczególnej serdeczności i ciepła, a także w atmosferze pełnego zrozumienia. Jugosławia i Polska to przecież dwa bratnie kraje połączone zarówno historycznymi więzami jak i wspólną celów — realizacją budownictwa socjalistycznego. Nasza delegacja partyjno-rządowa była więc na trasie swojej podróży po bratniej Jugosławii przyjmowana tak gorąco, jak przyjmuje się najlepszych przyjaciół. W czasie 5-dniowego pobytu dawali temu wyraz wszyscy, którzy mieli okazję zetknąć się z naszą delegacją. Wszyscy chcieli też pokazać gościom z Polski swoje osiągnięcia w budownictwie socjalistycznym, owoce pracy narodów Jugosławii.

Niezależnie od programu zwiedzania i wizyt toczyły się w Jugosławii rozmowy na tematy żywo interesujące zarówno Polskę jak i Jugosławię. Władysław Gomułka nawiązując do przeprowadzonych w czasie wizyty rozmów powiedział w swym przemówieniu pożegnalnym na dworcu belgradzkim. „Wskazują one, że we wszystkich podstawowych, zasadniczych sprawach, które dotyczą zarówno dwustronnych stosunków między naszymi krajami, budownictwa socjalizmu w obu naszych krajach, jak też w sprawach stosunków międzynarodowych nasze poglądy są jednoznaczne. Jesteśmy głęboko przekonani, że obecna nasza wizyta jeszcze bardziej przyczyni się do zacieśnienia wzajemnych stosunków, jak też do umocnienia jedności między krajami wspólnoty socjalistycznej”. Szczególny tych rozmów znamy już ze wspólnego oświadczenia o rozmowach polsko-jugosłowiańskich publikowanego w prasie codziennej. Warto jednak przypomnieć i podkreślić wymianę poglądów naszych i jugosłowiańskich przywódców na węzlowe problemy sytuacji międzynarodowej. Zachodnioniemiecki „Tagesspiegel” stwierdził w związku z wizytą: „Najistotniejszym łącznikiem między obu krajami są identyczne lub bardzo podobne poglądy w dziedzinie polityki światowej”. Poglądy te były identyczne. Bez względu na to, czy dotyczyły sprawy pokojowego uregulowania istniejących w świecie konfliktów, czy niebezpieczeństwa wynikającego z agresywnej polityki sił imperializmu, czy podjęcia kroków zmierzających do zmniejszenia napięcia w Europie. Z poparciem obu stron spotkała się także inicjatywa zwołania Światowej Konferencji Rozbrojeniowej oraz zawarcia układu o nierozerzestrzenianiu broni jądrowej we wszelkiej formie.

Wizyta polskiej delegacji partyjno-rządowej u przywódców jugosłowiańskich, poruszając obok spraw interesujących obydwu kraje wiele problemów światowych — odbiła się szerokim echem w całym świecie i stanowiła ważny element także w dziele utrwalenia pokoju światowego.

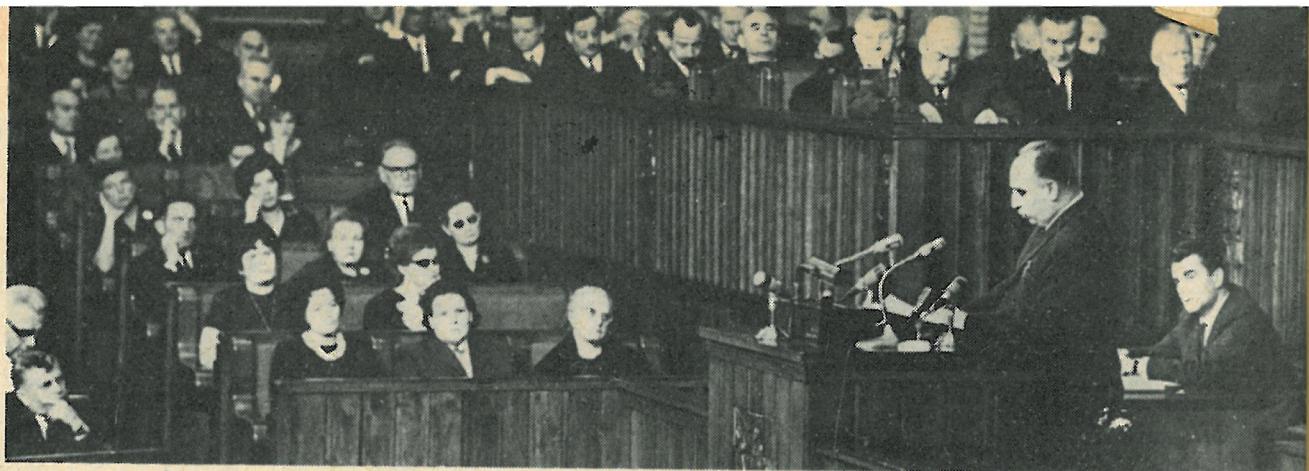
X X X

Wizyta przewodniczącego Rady Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Edwarda Ochaba w Egipcie i Etiopii jest pierwszą w historii wizytą na tak wysokim szczeblu. Dwa najstarsze kraje afrykańskie będą gościć Polaków, którzy wiozą słowa o naszym pokojowym budownictwie socjalistycznym i nasze poglądy na temat pokojowego współistnienia i szerokiego rozwoju stosunków międzynarodowych ze wszystkimi krajami — niezależnie od różnic ustrojowych, społecznych czy gospodarczych.

Nasze wyrazy przyjaźni, nasze poglądy trafiają nie-wątpliwie w tych krajach — Egipcie i Etiopii na przychylny grunt. Pierwsza korespondencja z przybycia Edwarda Ochaba do Kairu potwierdza to przypuszczenie. Korespondent polskiej prasy pisze z Kairu: „Powitanie zgotowane delegacji polskiej było równie uroczyście, co szczerze serdeczne. Cała stolica Zjednoczonej Republiki Arabskiej udekorowana jest flagami polskimi i egipskimi. Widzi się mnóstwo transparentów i powitalnych napisów w języku polskim. Głoszą one hasła przyjaźni i współpracy naszych narodów.” O dalszych szczegółach tej ważnej wizyty bieżąco i szczegółowo informować będzie cała prasa polska. Można jednak już teraz — kiedy się rozpoczęła — stwierdzić, że ma ona duże znaczenie polityczne dla naszego kraju i krajów odwiedzanych przez polską delegację jak również liczyć się będzie w aspekcie międzynarodowym.

X X X

W tym roku zanotować należy szczególną aktywność polskiej polityki międzynarodowej. Obok wspomnianych dwóch wizyt przypomnieć należy wizytę prezesa Rady Ministrów Józefa Cyrankiewicza we Francji i Austrii oraz rewizytę Edwarda Ochaba w Finlandii. Bogaty plon nie tylko geograficznego zasięgu polskich wizyt, ale i wyników politycznych jakie one przynioszą jest cennym wkładem w pokojowe dzieło współpracy narodów.

SNĚM ZAHÁJIL PODZIMNÍ ZASEDÁNÍ

Sněm zahájil podzimní zasedání. Jako obvykle se v referátech týkajících se hospodářského plánu a rozpočtu na příští rok, ukázaly skutečné informace o stavu našeho národního hospodářství v přítomnosti a o úmyslech na rok příští. A v určitém stupni také na rok 1967, poněvadž právě přecházíme na dvouleté plánování a byly tedy současně předloženy základní předpoklady na rok 1967. Podzíváme některé informace, vybrané z referátu předsedy komise pro plánování Stefana Jędrychowského a ministra financí Jerzyho Albrechta.

TEMPO VÝVOJE

Rok 1965 byl rokem dobrým, tempo rozvoje jak v zemědělství tak také v průmyslu bylo nejrychlejší od několika let. Po několikaletém údobí viditelného pokulhávání rychlosti výroby spotřebních výrobků (skupina B) za produkci výrobních prostředků (skupina A) jsme dosáhli sladění tempa vývoje na obou těchto úsecích národního hospodářství. Pro příští rok jsou vytyčeny úkolý umírněné, je tedy naděje, že plánované ukazatele budou překročeny.

SITUACE NA TRHU

Na trhu jsme nedosáhli plně uspokojivé situace. Globálně vyšší dodávky pokrývají vztuštající poptávku, avšak zásobování jednotlivými artikly nestáčí. Týká se to hlavně masa a celé řady výrobků lehkého průmyslu (některé látky, plataniny a punčochy). Situace na trhu bude dále bedlivě observována. Budeme se snažit o lepší přizpůsobení asortimentu výroby k potřebám a vkusu občanů, k širšímu importu nutných surovin. Bude omezen export, kromě jiného masa; v příštím roce bude v prodeji o 8% více. Když si uvědomíme, že už letošní dodávky byly o 12% vyšší než dodávky v roce 1964, nemůžeme počítat se zásadní popravou.

Díky provedě reformě nájemného nastoupí v roce 1966 značné zvýšení nákladů na exploataci a opravu domů.

CENY

Základní snahou vládní politiky na tomto úseku bude udržet všeobecnou úroveň cen a stabilizace životní úrovně. Nebudou — ačkoliv se to proslychá — zvýšeny poplatky za rádia a televizory, naopak bude se působit na občany pomocí různých propagačních forem, aby jak nejvíce kupovali radia a televizory. Také se nepředpokládá zvýšení poplatků za telefony.

Jestliže by se vyskytla nutnost zvýšit ceny některých artiklů, bude současně snížena cena jiných, tak, aby toto provedené zvýšení bylo plně kompenzováno.

PĚTILETÝ PLÁN

Rok, který končíme, je posledním rokem běžného pětiletého plánu. Práce, týkající se projektu plánu na příští pětiletka (1966/70) jsou značně pokročilé a budou brzy ukončeny. Avšak návrh usnesení o této otázce bude Sněmu předložen teprve v prvním čtvrtletí příštího roku.

Z KRAJU I ZE ŠWIATA

„Trybuna Ludu” zamieszczał felieton dementujący pogłoski o podwyżce opłat radiowych i telewizyjnych, także określającą jako nieprawdziwą pogłoskę o dodatkowym opodatkowaniu posiadaczy czterech i dwóch kółek

Mizerne plony owoców, a także pomidorów sprawiają, że ceny są bardzo wysokie — 1 kg jabłek kosztuje 20 zł, a nawet więcej.

W centrum Szwajcarii Kaszubskie — w Kartuzach — znajduje się muzeum Kaszubskie. Goście (w tym również zagraniczni) odwiedzający region kaszubski pragną często zakupić jakieś pamiątki — haftowane serwetki, flakoniki z ceramiki czy widokówki. Nic z tego. Istniejące w swoim czasie przy muzeum stoisko upominków regionalnych zostało zlikwidowane. Wydział Finansowy RN uznał tę formę usług za sprzeczna z przepisami.

„Życie Warszawy” informuje, że w bieżącym roku przewiduje się ograniczenie przyjęć do techników o 50 proc.

W okresie wczesnej ciąży należy unikać stosowania wszelkich leków — stwierdzili naukowcy — uczestnicy konferencji, która odbywała się w Warszawie. Nie tylko leki hormonalne, sulfamidy, lecz nawet za wysokie dawki niektórych witamin spowodować mogą niepożądane następstwa.

W handlu zagranicznym CSRS z państwami kapitalistycznymi na pierwsze miejsce w 1964 r. wysunęła się NRF.

Oficjalni przedstawiciele KPCz stwierdzili, že katastrofalna powódź, jaká v měsíci červnu i lipci br. dotkla tzv. Zlatního Ostrova, je využívána k rozdružení Slovenska. Atakující starají se udowodnit, že viní ponosi Praha, která jakoby neprzyznavala odpovídajících prostředků finančových na umocnění valových ochronních hráz nad Dunajem. Zarzuťte se pozbavené podstav, jak píše „Zivot Strany”.

Filmový českoslovacký krátkometrážní film pro TV o J. Gagarinovi. Film ukaže se v pěti wersjích językowych.

Americańska agencja AP, po przemówieniu telewizyjnym prezydenta de Gaulle'a: „Zapowiedź de Gaulle'a, że ubiega się o ponowny wybór na stanowisko prezydenta Francji, oceniana jest przez oficjalne koła amerykańskie jako zwiastun poważnego kryzysu w siedzibie atlantyckim”.

W październiku uplynęło 20 lat od chwili, gdy kobiety francuskie otrzymały prawo głosu.

Stacje telewizji oświetlają w Nowym Jorku i w Waszyngtonie nadal całogodzinny obiektywny program poświęcony Polsce i problemom jej współczesnego życia, zrealizowany latem przez operatorów i realizatorów pod kierunkiem R. Moore.

Telewizja włoska nakręciła film o życiu Marii Skłodowskiej-Curie.

20 tys. feddanów (ok. 8,5 tys. ha) bude založeno na potřebu znárodněného hospodářství — asi 53%. Asi 30%, téměř o dva body více než v tomto roce, je určeno na osvětu, kulturu, ochranu zdraví a sociální péči, pojistění atd. Administrativní náklady, soudnictví a bezpečnost počítají necelých 5% z rozpočtu. Méně než 9% činí výdaje na národní obranu.

W wieku 140 lat zmarł najstarszy obyvatel Kenii Atambuala. Posiadał on liczne żony i był założycielem wsi Kilobiti, której mieszkańców są dzisiaj wyłącznie jego potomkowie.

Od 1 stycznia obniża się cena kilowatgodzinny energii elektrycznej pobieranej poza godzinami szczytu. Z obniżonej tarify (30 gr za kWh), będą korzystać posiadacze liczników dwutwarzowych. Liczniki takie instaluje elektrownia na życzenie konsumentów.

Wcześniej niż zazwyczajawała do nas zima. W całym kraju wystąpiły opady śniegu. Mimo obietnic poprawy, w praktyce okazało się, że i tym razem zima „zaskoczyła” służby drogowe i w znacznym stopniu sparaliżowała komunikacje drogowe i miejskie.

Według opinii doc. dr. Jędrzeja Piotrowskiego, w 1960 r. 42 proc. rodzin utrzymywało się z pracy obojga národníků. Przeciętna pensje kobiet sa o 30 proc. niższe od zarobków mężczyzn.

Dwie osoby spaliły się w USA na znak protestu przeciwko wojnie w Wietnamie.

Wschodnie wybrane požáry elektrycznej w nocy z 9 na 10 listopada. Były to zwykłe awarie, gdyby nie dotknęły najbardziej zurbanizowanego terytorium na świecie. Miliony samochodów utknęły na skrzyniowaniach, stojące tysiące wind i wagonów kolejowych, chodzury przerwali rozpoczęte operacje. Tylko Włodzimierz Horowitz kontynuował swój recital grając w ciemności Choprina.

Jednostronne proklamowanie niepodległości Republiki Południowej spotkało się z potępieniem prawie wszystkich stolic świata. Rada Bezpieczeństwa potępiła rząd Smitha, wezwała wszystkie kraje, aby nie uznawały tego rządu, nie dostarczały żadnej pomocy oraz podjęły wszelkie kroki dla zapewnienia praw rdzennej ludności afrykańskiej.

Meksyk należy do krajów o najwyższej przyrodzie naturalnym na świecie. W dekadzie 1941—1950 przyrost naturalny wyniósł 41 proc., tak że liczba Meksykanów doszła do 25,8 miliona.

Przeprowadzona przez katedrę marksizmu-leninizmu wyższej szkoły technicznej w Libercu (CSRS) anketa wśród słuchaczy drugiego i piątego roku studiów (odpowiedział na nią 578 studentów) na temat zainteresowań młodzieży, poglądujących się wyniki: „Czy uważasz się za marksistę?” — 12 proc. — zdecydowanie tak, 48 proc. — raczej tak, 25 proc. — raczej nie, 8 proc. — zdecydowanie nie, a 7 proc. nie zadrzadziło swego zdania w tej sprawie.

NAŠIM UČITELŮM!

Svátek 380 tisícové říše zaměstnanců základních a středních škol, osvětových výrobců a vysokých škol měl v tomto roce obzvláště slavnostní ráz, poněvadž byl spojen se sedesátiletím Svazu polských učitelů. V dějinách tohoto svazu jsou stránky, které navždy zůstanou v paměti lidí a v historii. Byl to kus času, vyplňený nepřetržitým bojem; za polskou školu v údolí záboru a okupace, za její tvář, za nejživotnejší zprávy učitelů.

Slavností letošního Dne učitelů byla ústřední akademie ve Varšavě, již se zúčastnili zástupci nejvyšších stranických a vládních orgánů, osvětoví činitelé a zástupci odborů, učitelé a výchovatelé. Byli mezi nimi ti, kdož téhož dne obdrželi v Belvederu vysoká státní vyznamenání za vyjimečné úspěchy na poli pedagogické a společenské působnosti. Při odevzdávání vyznamenání a čestných titulů "Zasloužilý učitel PLR" předseda Státní rady Edward Ochab tlumočil srdečné pozdravy nejvyšších orgánů PLR a OKFJN.

Slavíme Den učitele, který má v naší zemi devítiletou tradici, je symbolem pout, která spojují školu s celým národem, je — jak prohlásil na akademii ministr osvěty W. Tułodziecki — všeobecnou a srdečnou manifestaci celého národa pro školu a učitele: je projevem uznání práce a postoje učitele, jeho obzvláštní úlohy ve výchově mladého pokolení, nesmírné zodpovědnosti učitele za výchovu mládeže — budoucích občanů socialistického Polska.

Na tomto neobyčejně důležitému výchovném úkolu jímž je výchova našich dcer a synů se nemalým dilem

účastní učitelé a profesori — Slováci, Češi a Poláci — středních a základních škol v Jablonce a ve Strzelině, Łapszach Wyżnych, Nowé Bialé, Lipnici, Piekielniku, Podwilku a Lublině, a těch větších jako je Zelów, Kudowa, Niedzica, nebo těch docela malých jak Falsztyn a Kuców — prostě těch všech míst, kde žijí v Polsku Slováci a Češi.

Vychovávali v Jablonce již několik set absolventů lycea. Dnes, množi z těch, kteří byli vychováváni tím starším kádrem učitelů, se vrátili po ukončení studia do vesnických škol Spiše a Oravy a sami se chopili těžké práce pedagoga a připravují ročníky mladšího pokolení pro život a zaměstnání. Množi se rozešli po celé zemi, někteří pracují v Československu a ještě jiní studují na vysokých školách v Československu i v Polsku. Každého roku opouští školní stěny tisíce slovenské a české mládeže v Polsku a za to, že mohou mladí směleji a aktyvněji vstoupit na životní dráhu, že jsou dobré připraveni, děkují přede vším svým výchovatelům. To oni nás naučili, a učí naši mládež, řešit ty nejsložitější úkoly: jak rozumět a krásně žít, jak pracovat pro svou vlast, co nutno činit, aby bylo dobro na celém světě.

Proto také v den jejich svátku nechyběla vřelá poděkování a pozdravy od nás všech, českých a slovenských rodiců. Byla také srdečná blahopřání od Československé kulturní společnosti a poděkování za výchovně úsilí a za to, že po každodenní dřině ve škole, po opravování sešitů, po přípravě programu na příští den, najdou ještě trochu volného času pro kulturní a osvětovou práci v řadách Společ-

ností. Za to, že ochotně pomáhají a účastní se organizační práce a kulturní činnosti ČSKS.

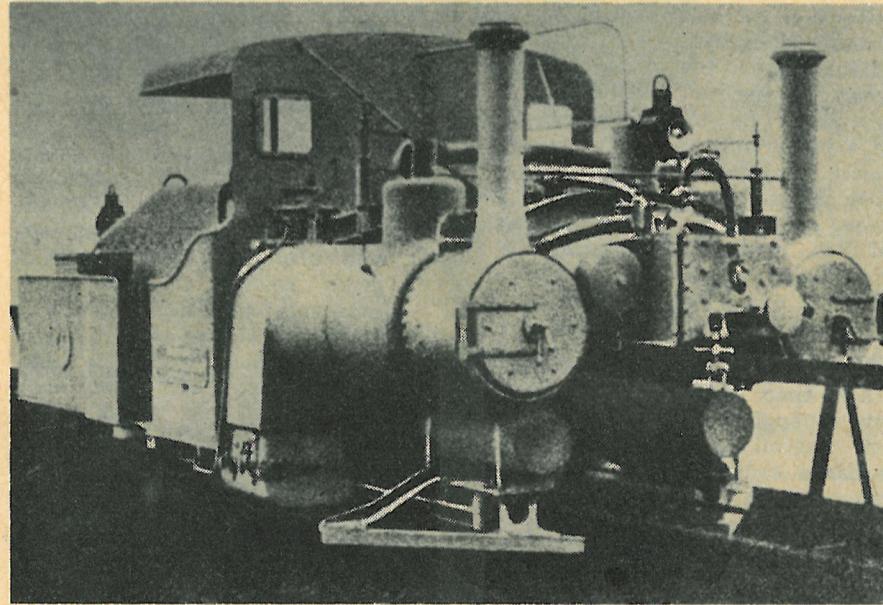
Tito učitelé, společně se všemi učiteli našeho státu, se všemi pokrokovými učiteli celého světa stojí v prvních řadách bojujících o lepší zítřek mladých, těch, jež vychovávali. Chceme, což zdůraznil minister Tułodziecki, aby naše děti žily na světě v míru a spolupráci všech národů, chceme, aby nad nimi nevisela hrozba války a atomové zkázy.

Den učitele proběhl také neobvykle slavnostně přímo ve školách. Skolní mládež v celém státě organizovala při této příležitosti slavnostní setkání a apely, skládala svým učitelům blahořání a děkovala za jejich těžkou práci. Blahopřala a děkovala také mládež česká a slovenská, svým polským, českým a slovenským výchovatelům. Také nowotarské stranické a vládní orapely, skládala svým učitelům blahořání pro své učitele, která se konala v nowotarském obuvnickém kombinátě.

Jménom vyznamenaných učitelů poděkoval ředitel oblastního metodologického střediska v Bydgoszi M. Wyrwiński.

TYLKO DO 15 GRUDNIA MOŻESZ ZAPRENUMEROWAĆ „ŽIVOT NA 1966 ROK” U DORĘCZYCIELI I W KAŻDYM URZĘDZIE POCZTOWYM! NA PRENUMERATORÓW I POZYSKUJĄCYCH PRENUMERATĘ „ŽIVOTA” NA 1966 ROK CZEKAJĄ ATRAKCYJNE NAGRODY KONKURSOWE!

1886 — vznikla podle návrhu Listowela a Ballybuniona jednokořajná lokomotiva, ktorú vyrobili v dielňach Hunslet-Lokomotiv-Company. Pohánala ju para.

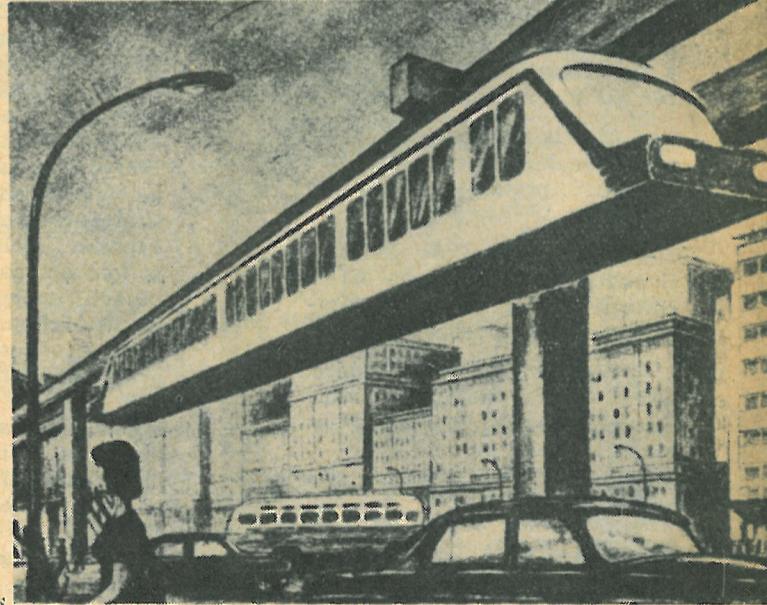
Ešte skôr, ako sa do dejín zapísal Georges Stephenson so svojou dvojkolajnou železnicou na trati Stockton-Darlington, jeho krajan Palmer si dal patentovať jednokořajnú železnicu. Bolo to 22. novembra 1821, štyri roky pred Stephensonom, a patent zaregistrovali pod číslom 4618. Od toho dňa dozrelo v hlavách technikov a inžinierov temer sto nových projektov jednokořajných železníc.

Dokonca takéto železnice premávali v Sýrii a Alžírsku už v rokoch 1869-1883.

Veteránom jednokořajných železníc bola tzv. Wuppertalská dráha v Anglicku, na úseku dlhom trinásť kilometrov. Od roku 1909 sa na nej odviedlo obrovské množstvo cestujúcich — 1 miliárda.

Ostatné projekty, ktorých bolo veľa, sa v priebehu prvej polovice nášho storočia nerealizovali, okrem málo výnimiek. Až v päťdesiatých rokoch začali

OD
DARLINGTONU
PO
MOSKVU

1967 — Moskva a Kijev sa stanú prvými mestami v SSSR, ktoré budú mať visutú dráhu. Vagón sa bude pohybovať na gumových kolesach a dosiahne rýchlosť 150 m/hod.

projektanti uvažovať o vyriešení dopravných kalamít vo veľkomestách. Najzámejšie jdnokořajky sú dnes v Kolíne nad Rýnom, Turíne a Tokiu.

Jednokořajná železnica má celý rad výhod. Neprekáža mestskej premávke, na jej stavbu sú potrebné relativne nízke investície, možno ju rýchlo postaviť a takáto železnica vyhovuje nielen požiadavkám vysokej rýchlosť, ale aj absolútnej bezpečnosti. Dobre ju možno využiť na trasách z veľkomestských centier k letiskám, všetkým závodom, štvrtiam či predmetstiam.

Nad týmito nespornými výhodami sa zamysleli aj projektanti a inžinieri moskovského inštitútu pri Gosplane. Podľa ich návrhu začnú visutú železniciu stavať už v budúcom roku a roku 1967 je odovzdajú do používania. Prvý úsek tejto železnice povedie od stanice metra pri Lichačevovej automobilke na letisko Domodedovo, ktoré teraz budujú.

VIANOČNA PIESEŇ

Obsah poviedky „Vianočná pieseň“, ktorej úryvok uverejňujeme: („Opoviešť Wigilijna“ — Czytelnik)

V Londýne býva starý obchodník a úžerník Scrooge. Na Štedrý deň, ktorý je práve výročím smrti jeho spoločníka Marleya, zjavuje sa večer v byte Scrooge'a duch jeho mŕtveho priateľa, ktorý na onom svete zistil, že nestáť len dobre obchodovať, ale je treba okrem toho byť aj dobrým človekom. Nakonku vie, že Scrooge'a nepresvedčí, urobí posledný pokus, aby ho polepšil.

Pošle mu v noci troch duchov: minulých, prítomných a budúcich Vianoc. Duchovia mu ukazujú najskôr obrazy jeho detstva, potom prítomnosti — práve odtiaľ je nás úryvok — duch zaviedol Scrooge'a do bytu jeho zamest-

Pani Cratchitová, Bobova žena, v svojich chudobných šatách dva razy prevrátených, ale bohatou ozdobených čipkami, ktoré sú lacné a za penny urobia veľkú parádu, prestiera stôl za pomoci Belindy Cratchitovej, druhej zo svojich dcér, tiež bohatou ozdobenej čipkami. Zatiaľ mladý pán Peter Cratchit vnáral svoju vidličku do hrnca so zemiakmi, a vždy, keď rohy jeho obrovského goliera (bol to súkromný majetok Bobov, ktorý na počesť dňa zveril svojmu synovi a dedičovi) mu vnikli do úst, zaradoval sa, že je tak vznešene oblečený a zatúžil ukázať svoj šat na korze. Zrazu vtrhli do izby dve menšie Cratchitčiatá, chlapec a dievča, výskajúc, že pred pekárovým obchodom cítili vôňu husi a poznali, že je ich. A už vopred sa kochajú v prepýchovej myšlienke na šalviu a cibuľu, dve malé Cratchitčiatá tancovali okolo stola, až po nebes vychváľujú mladého pána Cratchita, zatiaľ, čo on (nebol pyšný, hoci golier ho veľmi dusil) fúkal na oheň, až pohodlné zemiaky bublajúc hlasno zaklopali na prikrývku, aby ich vypustili a oboielili.

— Kde len môže byť váš vzácný otec? — hovorila pani Cratchitová. — A váš braček, malý Tim! A vlaňajšieho Štedrého dňa bola tu Marta už pol hodiny.

— Marta je tu, mamička! — hovorilo dievčatko, ktoré sa zjavilo, kym ona hovorila.

— Marta je tu, mama! — kričali dva malí — hurá! Takú hus máme!

— Vitaj, moja milá. Ako neskoro prichádzaš! — hovorila pani Cratchitová, bozkávajúc ju a s úsľužnou horlivosťou jej berúci šál a klobúk.

— Museli sme dokončiť včera večer mnoho práce a dnes sme museli pratať, — odpovedalo dievča.

— Nuž, dobre! Cože, len keď si prišla, — povedala pani Cratchitová. — Sadni si, moja drahá, pred oheň a zohrej sa!

— Nie, nie! Otecko prichádza, kričali dva malí najmenší, ktorí boli všade naraz. — Schovaj sa Marta, schovaj sa!

Marta sa schovala a vošiel Bob, otec. Vpredu mu visel šál s aspoň na tri stopy dlhými kystkami, ošumelé šaty mal vykľefované, aby vyzeral sviatočne. Malý Tim mu sedel na ramenach. Ubohý malý Tim. Mal barličku a nohy v železnom rámiaku.

— Kde je Marta? — kričal Bob, obzerajúc sa.

— Nepríde, — hovorila mu žena.

— Nepríde, — povedal Bob, ktorého rozjarenie odrazu pokleslo; bol totiž celú cestu z kostola bujným koňom malého Tima a prišiel domov poskakujúc. — Nepríde na Štedrý deň!

Marta sa nemohla pozerať na jeho sklamanie, i keď to bolo

len pre žart, a predčasne vybehlá z prístenu a vbehlá otcovu do náručia. Zatiaľ Cratchitčiatá lapili malého Tima a odnesli ho do práčovne, aby počul ako spieva puding v kotle.

— Ako sa správal malý Tim? — pýtala sa pani Cratchitová, keď sa poriadne vysmiala Bobovej Tahkovernosti, a Bob dosýta vyobjímal svoju dcéru.

— Ani anjelik, — hovoril Bob — a ešte lepšie. Začina veľmi mnoho premýšľať, keďže tak často sedáva sám, a vymýšľa si najpodivnejšie veci. Idú domov rozprával mi, že dúfa, že si ho ľudia výsmiali v kostole, lebo je mrázik a že iste s radostou myšeli na Štedrý večer na toho, na slová ktorého chomí chodili a slepi videli.

Bobov hlas sa chvěl, keď hovoril, že malý Tim silnie a okrieva.

Už bolo počuť klopanie jeho čulej barličky v pitvore, a malý Tim vstúpil do izby, než mohli ešte niečo povedať; brat a sestra ho odviedli k jeho stoličke pri ohnisku, a kym Bob, vyhruňuji svoje rukávy — neborák, ako by bolo možné ešte viac ich ošúchať — urobil v krčahu akúsi teplú miešaninu z borovičky a citróna, poriadne ju pomiešal a položil ju na okraj pece, aby ostala teplá, Peter s dvoma malými všadebolmi odbehol pre hus, ktorú onedlho v slávnostnom sprievode priniesli.

Nastalo také rozčúlenie, ani keby hus bola najzriedkavejším vtákom sveta — ozajstným opereným zázrakom, proti ktorému aj čierna labuť je všednou vecou. Je pravda, v dome Cratchitov nebola hus každodennou vecou. Pani Cratchitová zohriala štvavu (mala ju prichystanu v panvici), Peter s neuveriteľným úsilím mliaždiel zemiaky, Belinda ocukrovala jablkový kompot, matka utierala teplé taniere, Bob vzal k sebe malého Tima na jeden roh stola, najmenšie Cratchitčiatá položili k stolu pre každého stoličku, nezabudnúc pritom ani na seba, a ihneď aj obsadili svoje miesta a vstrelili do úst lyžicu, aby sa zdržali a nevolali o hus skôr, než na nich príde rad. Konečne sa dostali na stôl misy a odznela modlitba. Potom nastala bezdýchá pauza, keď pani Cratchitová pomaly prezerajúc veľký kuchynský nôž po celej dĺžke, chystala sa vnoríť ho do pŕš husi: keď ju rozrezala a ukázala sa túžobne očakávana plnka, okolo stola prebehol tichý výkrik rozkoše, a ešte aj malý Tim, povzbudzovaný dvomi malými, zaklopal svojim nožom na stôl a ticho zavolal: "Sláva!"

Ešte jednej takej husi nebolo na svete. Bob vylásil, že on neverí, že by už niekde boli piekli takúto hus. Jej mäkkosť a chufa, veľkosť a lacnota boli predmetom všeobecného obdivu. Hus, doplnená jablkovým kompotom a zemiakovou kašou, stačila na večeru celej rodine. Pani Cratchitová (keď zbadala že malá kosť ostala na misie) s veľkou radostou zdôraznila, že ju ani nezjedli celú! Ako sa všetci na-

nance — Boba Cratchita a ukazuje mu, ako táto rodina oslavuje Vianoce. Na koniec duch budúcich Vianoc ukáže mu tieňe budúcnosti.

Keď sa Scrooge zobudí zo spánku zistí, že sú ešte Vianoce, že všetci traja duchovia ho navštívili jednej noci. Pod vplyvom toho čo mu duchovia ukázali, úplne sa zmení. Je z neho milý starý pán, ktorý sa snaží pomáhať ľuďom, zvýši plat svojmu pisárovi a je druhým otcom malého Timka.

Charles Dickens (1812 — 1870), ktorý žil v období veľkého utlačovania a vykorisťovania, bojoval svojimi poviedkami a románmi za zlepšenie osudu tých najchudobejších. Hoci cesta, ktorú ukazoval je nám dnes cudzia, predsa vysoko hodnotíme snaženia tohto veľkého spisovateľa.

— Ozaj, jemu d'akujeme, — zvolala pani Cratchitová a celá sa zapálila. — Chcela by som ho mať tu! Povedala by som mu svoje, aby sa aj jemu dostalo z hostiny, a dúfam, že by mu to dobre chutilo.

— Moja zlatá. — hovoril Bob — deti! Je Štedrý deň.

— Pravda, Štedrý deň, — hovorila pani Cratchitová. — Ale keď mám pripíť na zdravie takého hnusného, lakového, tvrdého a bezcitného človeka ako je Scrooge! Však vieš, Róbert, aký je. Nik to lepšie nevie ako ty, úbožiak.

— Moja zlatá, — bola láskavá odpovied' Bobova — je Štedrý deň.

— Nuž, pripojem mu na zdravie pre teba a pre Štedrý deň, — hovorila pani Cratchitová — nie kvôli nemu. Nech ho Boh živi! Veselé Vianoce a šťastný nový rok. Nepochybujem, že bude veľmi veselý a veľmi šťastlivý.

Deti pripili s ňou. Prvý raz za večer urobili niečo bez srdečnosti. Malý Tim dopil posledný, ani trocha ho to netešilo. Scrooge bol strašiacom rodiny. Pripomienka jeho mena vrhla na spoločnosť temný tieň, ktorý sa rozplynul až o plných päť minút. Keď sa rozplynul, z uťaženia, že už skončili so Scroogeom hrozným, dostali dešať ráz lepšiu náladu, ako mali predtým. Bob Cratchit vyzoroval, že vie o peknom mieste pre Petra, ktoré by vynášalo, keby ho dostal, plných polšiestava Šilingov.

Malé Cratchitčiatá sa hrozne smiali pri myšlienke, že z Petra bude obchodník; sám Peter medzi dvoma koncami veľkého goliera zadumanou pozrel do ohňa, akoby premýšľal nad tým, akému zvláštnemu nákupe by dal prednosť, keby mohol získať ten omračujúci plat. Potom vyzorovala Marta, ktorá bola biednou učnicou u modistky, akú prácu konáva a koľko hodín pracovala v jednom kuse; na druhý deň si vraj chce dľho polezť v posteli, lebo bude svätotok, a ostanie doma celý deň. Rozprávala aj, že kedysi videla grófku a lorda, a že lord bol "asi taký veľký ako Peter". Peter nato tak vysoko vytiahol svoj golier, že by sme mu vôbec neboli videli hlavu, keby sme tam boli bývali. Medzitým gaštaný a kráč ustanovične koloval; malý Tim spieval pritom pesničku o stratenom diefati, blúdiacom v snehu; mal nariekaný hľások a spieval veľmi pekne.

V tom všetkom nebolo ani stopy vznešenosťi. Nebola to "lepšia rodina", neboli pekne oblečení, topánky nemali ani záda leka nepremokavé a Peter

pravdepodobne, ba, iste vedel, ako to vyzerá v záložni.

No, boli šťastliví a vďační, dobre sa spolu zabávali a boli spokojní so životom, a keď sa strácali, vyzerali ešte šťastnejšie ako lesklé kvapky duchovej fakle.

K

ala Nag, čo znamená Čierny Had, konal pre indickú vľadu každú službu, akú len slon môže konáť po celých štyridsaťstich rokoch. A keď ho chytili ako dvadsaťročného, mal teraz už skoro sedemdesiat rokov, čo je u slova zrely vek.

Ked' po opatrnej honbe na roztratené slony vo vrchoch, trvajúcej niekoľko týždňov, nahnali napokon štyridsať až päťdesiat týchto divých obliud do poslednej ohrady a ked' zapadli za nimi ozrnuté vráta, Kala Nag vošiel na daný rozkaz do divého zmätku trúbiacich zvierat — väčšinou v noci, keď sa pri mihotavom svetle fakiel tažko odhaduje vzdialenosť — vybral si najväčšieho a najdivšieho slona s velikanskymi klami, búchal a socal kym s neupokojil, medzi tým čo chlapi jazdiaci na chrbotach iných slonov putnali a uvádzovali menších.

— Áno, — povedal Veľký Tumai, jeho poháňač, syn Čierneho Tumaja, ktorý ho viedol do Abesínie, a vnuk Tumaja od slonov, ktorý bol pri jeho zlapaní, — Čierny Had sa nebojí ničoho a nikoho okrem mňa.

— Aj mňa sa bojí, — povedal Malý Tumai s handrou okolo bedier a vztyčil sa v celej výške svojich sto dvadsať centimetrov. Mal desať rokov a bol najstarším synom Veľkého Tumaja, a až narastie, podľa rodinnej tradície zaujme otcovo miesto na krku Kala Naga.

Raz Malý Tumai dohliadol na Kala Naga, kym večer, až prišli na drieomy a ľahol si na seno pred Kala Nagom.

Napokon si slony rad-radom políhali, ako majú vo zvyku, len Kala Nag zostal stáť na pravej strane radu. Knísal sa tíško z boka na bok a s nastavenými ušami počúval tichý nočný vánok, čo povieval vo vrškoch. Malý Tumai chvíľu spal, a keď sa zobudil, mesiac jasne svietil, no Kala Nag ešte vždy stál a nastavoval uši. Malý Tumai sa obrátil a pozoroval krviku jeho mohutného chrabta črtajúceho sa celkom zreteľne proti hviezdnatej oblohe. A ako ho tak pozoroval, začul z takej diaľky, že to v tiche znelo len ako ľahúčky vzdychy, „hút-tút“ — trúbenie divého slona.

Všetky slony vyskočili ako postrelené a ich grúlenie zbudilo napokon spiacich mahutov. Prišli, veľkými palicami pozatkali koliky, až sa všetko zasa upokojilo. Veľký Tumai odopál reťaz z Kala Nagovej nohy a priviazał ním nepokojnému slonovi zadnú nohu o prednú, Kala Nagovi však oviazal nohu povriesom z trávy a napomenul ho, aby nezabudol, že je pevne uviazaný. Vedel, že jeho otec a starý otec takto prekabátil slona aspoň sto ráz.

— Dávaj pozor, ak bude v noci nepokojný, — povedal Veľký Tumai Malému Tumaiovi a vošiel do chatrče a zaspal. Malý Tumai tiež už práve zaspával, keď začul, ako sa kokosový povraz s tupým zvukom pretrhol a Kala Nag vyšiel spomedzi kolikov tak

pomaly a ticho, ako keď oblak vychádza z údolia. Malý Tumai cupkal za ním, bosý, po ceste zlatiatej mesačného svitom a voda na neho septom:

— Kala Nag! Kala Nag! Vezmi ma so sebou, Kala Nag!

Slon sa bez jediného zvuku obrátil, spustil chobot, vyhodil si ho na šiju a Malý Tumai sa ešte ani nastačil na chrabe usalašiť, už vklzol do lesa.

Z radov slonov ozvalo sa jediné di-vé zatrubenie, a potom sa nad všetkým rozostrelalo ticho. Kala Nag sa dal do behu. Vše ho švacla do bokov vysoká tráva, ako keď vlna narazi na bok lode, alebo zaškrípal bambus, keď sa oň ťuchol plecom. Inak sa však po-hyboval celkom ticho, predieral sa hustým Garským lesom, ako by bol len dym.

Stúpal do kopca, a hoci Malý Tumai pozoroval hviezdy medzi vetvami stromov, neboli by vedeli povedať, ktorým smerom idú.

Kala Nag vyterigal sa na hrebeň vršku a na chvíľu zastal. Tumai sa nahol dopred a díval sa. Zrazen len rozoznal, že sa les pod ním celý hmýri, hmýri sa životom a ruchom. Popri uchu mu preleteł veľký netopier.

Potom sa mu nad hlavou konáre opäť zavreli a Kala Nag začal zostu-

si pomýliť počet desiatok a hlava sa mu krútila. Za čistinkou v lese počul praskanie podrstu pod nohami slonov, ktoré si klesnili cestu na kopec. No len čo vošli do okruhu medzi stromami, pohybovali sa tíško ako duchovia.

Stáli hlava pri hľave alebo chodili po priečstranstve v dvojiciach, alebo sa kníšali — desiatky a desiatky slonov.

Tumai vedel, že pokým ticho leží na Kala Nagovej šíji, nič sa mu nestane. Lebo ani v najtuhšom zápase a zmätku pri honbe v keddahu divý slon nestiahne chobotom človeka z chrabta krotkého slona. A tieto slony dnešnej noci nemyseli vôbec na ľudí.

Napokon už nebolo počúť nijaké zvuky z lesa a Kala Nag sa pohol zo svojho miesta medzi stromami a vošiel doprostred zástupu, zamäkskal a zagrúnil, a nato všetky slony začali rozprávať svoju rečou a pohybovať sa z miesta na miesto.

Malý Tumai ležal a hľadal dolu na záľahu širokých chrbotov, kývajúcich sa uši, dvihajúcich

slony, ktoré boli tej noci priviazané dvojito reťazou, a do tábora vošla Pudmini, zabladená až po plecia, s Kalou Nagom, ktorý mal veľmi dorábané nohy.

Malý Tumai bol veľmi bledý a prepadnutý v tvári, vlasy mal plné listia a celé ich mal zmäčane od ros. No jednako sa pokúšal pozdraviť sa s Petersenom a zvolal slabým hlasom:

— Tanec... slóni tanec! Videl som ho a — umieram!

Ked' si Kala Nag sadol, zošmykol sa mu zo šíje a omdlel.

No keď domorodé deti majú dobré nervy, o dve hodiny ležal už Malý Tumai spokojne v sieťom lôžku sa s Petersenom, s jeho poľovníckym pláštjom pod hlavou. Starí, strapati vydesení lovci džungle sedeli v troch radoch pred ním a hľadeli na neho, ani čo by bol duhom.

Potom sa konala slávnosť pri plápolajúcich táborevých ohňoch pred radmi priviazaných slonov a Malý Tumai bol hrdinom večera. A veľkí hnedi honci, čo poznajú všetky tajné obyčaje najdivších slonov, mu rad-radom poznámenali čelo krvou čerstvo zabitého kohúta džungle na znak toho, že je synom lesa, zasvätenom, ktorému je džungla otvorená dokorán.

TUMAI OD SLONOV

povať do údolia. Teraz však už nie pomaly a pokojne, lež divo, ako keď sa uvoľnené delo rúti po strmom svahu. Malý Tumai si ľahol a primkol sa mu tesne k šíji, aby ho dajaký konár nezmietol na zem. Túžil, aby bol zasa späť v tábore.

Zo všetkých strán sa ozýval šplachot, dupot a šum tečúcej vody a Kala Nag len kráčal riečiskom, ohľadávajúc cestu pri každom kroku. Malý Tumai počul šplachot a trúbenie hore a dolu prúdom, a videlo sa mu, že hmla vôkol neho je plná pohybujúcich sa a vlniacich tieňov.

— Aj! — zjajkol polohlasne, drkotajúc Zubami. — Sloni národ sa tejto noci zišiel. Teda tanec predsa len bude.

Kala Nag sa vynoril z rieky a zastal medzi dvoma kmeňmi stromov na vrcholku kopca. Kmene tvorili časť kruhu stromov lemujúcich nepravidelné priečstranstvo v rozlohe asi pol druhu hektára. Malý Tumai videl, že na celom tom priečstranstve je pôda udupaná a tvrdá ani holohumnica.

V mesačnom svetle bolo všetko očlovosivé, len tam, kde stáli slony, boli tóne čierne ako atrament. Malý Tumai vedel rátať len do desiatich, počítal na prstoch znova a znova, až

Táto smutná príhoda stála sa istému Jaščikovi. Vlastne, pekná histórka! Skoro človeka zarezali. V priebehu

Iná vec je tá, že Jaščik nepatrí k tým, ktorí by sa dali ľahko zarezat. Ale napriek tomu — historka vôbec nebola veselá.

Jaščik šiel po prvýkrát v živote na operáciu. Nemal žiadne skúsenosti v tomto obore života.

A začalo sa od jačmeňa na oku. Horné viečko pravého začalo sa mu puchnúť. A behom troch rokov napučilo mu do veľkosti kalamára.

Vtedy sa Jaščik rozhodol ist na kliniku. Prijala ho páni doktorka, mladá, fešná ženička.

— Akо chcete — povedala, — Môže sa operovať, môže sa i tak nechat. Jačmeň nie je smrteľna choroba. Niektorí muži, nedbalí na svoj zovnajšok, zvykajú sa a svoje okolie na takýto obraz.

Ale Jaščik sa mužne rozhodol. Práve pre zovnajšok.

— Necham sa operovať — oznámil lekárku, ktorá mu kázala prísť nasledujúceho dňa.

Jaščik si pomyslel, že bude najlepšie, keď na operáciu vyskočí rovno z práce. Ale o chvíľu si to rozmyslel:

„Je pravda, že je to len jačmeň, a keď sa to tak môže povedať, operácia vonkajšia, ale čert ich vie — možno sa mi kážu vyzliecť? S medicinou nikdy si človek nemôže byť istý — temná záležitosť. Snád by bolo predsa len lepšie skočiť domov a oblieč si čistú košeľu?“

Jaščik bežal domov.

Lekárka mu padla do oka, samozrejme do toho zdravého. Preto chcel jej imponovať. Saty mal nepríliš dobre ušité, ale za to košieľka, daj Bože zdravie — úplný madeapolam.

Obliekol čistú košeľu. Krk si vyčistil benzínom. Ruky oplahol pod vodovodom. Fúziky vykrútil dohora. A utekal.

Lekárka mu vraví:

— Prosím, toto je operačný stôl. A toto nôž, ktorým vám hned vyberiem z oka ten hnušný jačmeň. Vyzuňte si topánky a ľahnite si na stôl...

Jaščik sa zarazil.

„Zle je, uvažuje, ani mi len na rozum neprišlo, že bude treba vyzúvať topánky. Ale som v šlamastike! A čo teraz urobím? Ako sa ja ukážem v takých ponozách?“

A začína dávať dolu sako, aby takto vyrovnať nedostatky v dolnom šatstve.

A na to vraví lekárka:

— Sako si môžete nechať. Toto nie je hotel. Len si topánky vyzuňte.

Jaščik siahá po svojich čižmách a vraví skoro pláčky:

— Skutočne som nevedel — hovorí — že sa tuna bude treba klásiť na stôl s nohami. Choroba očná, vonkajšia, odkaľ som mal viedieť... A ja, pani doktorka, na to kontakto obliekol som si čistú košeľu, ale ostatné, prosím, prepáčte, už som nechal tak. Prosím vás, nehladte láskave počas operácie na moje nohy.

Lekárka, žena zhovievá s vyšším vzdelením, hovorila:

— No, dosť reči! Lahnite si rýchlejšie, škoda času!

Potom začala operovať. Operuje a smeje sa. A ruka sa jej trasie.

A moža by ho zarezať tou svojou trasúcou sa rúčkou.

Je možné, pýtam sa, takto ohrožovať ľudský život?

Ale operácia sa výborne vydarila. A práve oko Jaščika už nemá špatnú opuchlinu.

No a ponozky určite vymenia častejšie a oblieka len celé. Pri tejto priležitosti srdečne mu gratuluje, ak je to pravda.

MICHAL ZOSČENKO

OPERÁCIA

A pri tomto di-

vom výkriku všetky slony v rade

dvihli choboty, až

sa im konce dotkli

čiel, a vydali hro

madný pozdrav,

ohlušujúce trúbe

nie, ktoré slýchava

iba vicekráľ Indie —

Salaam-ut keddahu.

No teraz to všetko bolo na počest Malého Tumaia, ktorý videl, čo žiadnen človek pred ním nevidel — tanec slonov, za noc, sám a sám, v srdci Garských hôr.

RUDYARD KIPLING

On zbudil zo sna národ svoj
a zoral úhor neúrodný,
ku cti priviedol jazyk rodny
a šiel za rodu spásu v boj.
On padol — ale zvíťazil.
On umrel — aby večne žil.

Z pamätnej tabuľe na rodnom
dome v Uhrovci

L'UDOVIT ŠTÚR

Narodil sa v Uhrovci pred 150 rokmi dňa 29. októbra 1815. Bol jedným zo zakladateľov novodobej slovenskej literatúry, rodeným vodcom a organizátorm; horúci a väsnivý v láske k národu, prísný až asketicky k sebe samému.

Jeho hlboká viera v tvorive schopnosti ľudu vyjadrená heslom: „Všetko pre ľud slovenský“ bola mottom všetkých jeho historických počinov. Pevne veril, že „náš národ nezahynie, nemôže zahynúť lež aj on po mnohých tvrdých časoch, prekrásne vykvitne a vznesenejšie než kedykoľvek predtým postavi sa pred tvár človečenstva“.

Pochádzal z učiteľskej rodiny. Roku 1827 odišiel na gymnázium do Rábu a o dva roky neskôr do Bratislavu. Študoval tu na lyceu a po skončení štúdia sa stal úradníkom v Uhrovci. Študoval potom v Halle filológiu, politické dejiny a filozofiu.

Na naliehanie Sama Chalupku vrátil sa naspäť do Bratislavu, kde študoval teológiu a za krátke časy stal sa vodcom tamojšej slovenskej študujúcej mládeže. Jeho zásluhou vyvinula mládež bohatú literárnu i osvetovú činnosť, vtedy ešte v českom spisovnom jazyku.

Organizoval podpisovú akciu proti maďarizácii slovenského národa a pripravil aj akciu k založeniu slovenských novín s literárnu prílohou. K tomu bolo potrebné vyriešiť otázkou spisovného slovenského jazyka, ktorého základom sa nakoniec stalo stredoslovenské nárečie. Prvou knihou v novej slovenčine bol Hurbanov almanach Nitra II. roč. z roku 1844, ktorým začala činnosť tzv. básnická škola Stúrova.

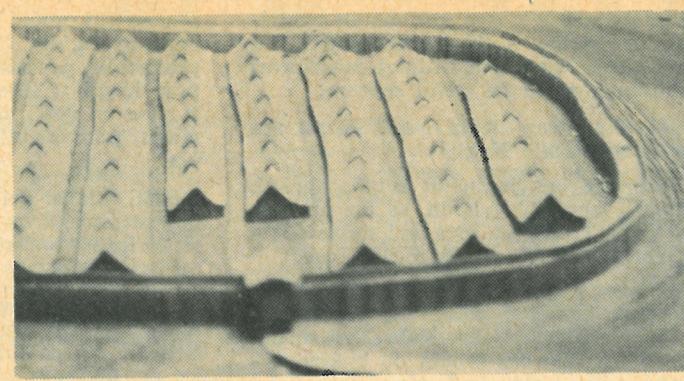
Štúr stal sa jedným zo zakladateľov osvetového spolku Tatran a ujal sa aj roku 1845 redigovania Slovenských národných novín a ich prílohy Orla Tatranského. O rok neskôr vydal v Bratislave „Spis Nárečia slovenskua a potreba písania v tomto nárečí“, a spis: „Nauka reči slovenskej“.

Bol poslancom uhorského snemu, v ktorom žiadal reformy v demokratickom duchu, zrušenie poddanských záväzkov a vzdelenie v národnnej reči. Ked' roku 1848 vypukla revolúcia, privítal ju s radostou a spolu s Hurbanom a Hodžom zvolal do Liptovského Mikuláša 10. mája 1848 zhromaždenie zástupcov slovenského národa, na ktorom formoval tzv. žiadost slovenského národa.

Uhorska vláda, ktorá v tomto zhromaždení videla ohrozenie štátnej jednoty, vydala na Stúra zatykač. Stúr potom odišiel do Prahy, kde sa zúčastnil pražského povstania, pričinil sa aj o zvolanie Slovenského sjezdu, kde predniesol návrh na federativne zriadenie rakúskej ríše na principe národnnej samosprávy. Povstanie v Prahe bolo potlačené a Stúr s Hurbanom potom zorganizovali vo Viedni zo slovenských dobrovoľníkov vojenšku výpravu na Slovensko, aby tam podnietili povstanie slovenského ľudu. Toto podnietenie stroskotalo, cisárska Viedeň stanula oproti národnemu boju Slovákov a nakoniec bol Stúr dany pod policiajny dozor a venoval sa literárnej činnosti v Modre pri Bratislave.

Dňa 22 decembra neštastnou náhodou bol na poľovačke zranený a 12. januára 1856 zomrel v Modre. V Modranej matrike zomrelých tohto roku Stúr je uvedený ako štvrtý a záznam v poslednej rubrike znie: „Dne 22 decembra 1855 na polovec, príkopu jakovous preskočiti chtie, padl a v pádu ručnici tak nějak neštastne potrhl, že mu vypálila a stehenní kost prostrelila, následkom čehož, ve velkých bolestech a mnohem krvácaní vyseuvedeného dne pokojne skonal“. Zil 40 rokov, dva mesiace a štrnásť dní. Slávostny pohreb mal 16. januára a pochoval ho jeho priateľ Jozef Miloslav Hurban.

A. A.

Symbolom dejín praslovánov a Prapolanov stalo sa objavenie mohutného obranného sídliska v Biskupine. Celý ostrov — dnes spojený s pevninou — obklopal obranný val vybudovaný z dubových kôlov a vyplnený vo vnútri ubitou hlinou a zemou. Pozdĺž valu tiahla sa okružná ulica, od nej rozchádzali sa uličky s 13 radmi priliehajúcimi k sebe chát, spojených spoločnou strechou.

útokom. Nad ňou bolo nifeľné znamenie s vymaľovaným kruhom, ktoré boli symbolom božia chýtu bývajúci.

Vo vnútri sídliska, hneď pri hradzale sa malé námestie — stretnutí, schôdzka a trhovisko. To námestie sa tiahla smerom k uličkam s radmi prihádzajúcimi chatami. Ulice boli dláždené kameňmi. V tomto, tak oprievanom

VYKÚZLENÉ HRADIŠTE (6)

Cesta vedúca z Gniezna do Bydgoszczy, niekde medzi Rogovom a Žninom, viedie sa medzi veľkými jazerami. Tu, pri jednom z nich nachádza sa neveľký mys, vŕtanajúci sa do pevniny. Voľakej bol ostrovom dĺžky 200 a šírky 160 metrov, obklopeným zo všetkých strán vodou a dnes, hoci spojený s pevninou a porastnutý hustým rákosím, odhaluje od strany jazera „vykúzlenú“ archeologickú časť rekonštrukcie mohutného obranneho hradiska, ktoré sa tu nachádzalo pred 2 500 rokmi.

História objavenia Biskupina začala dosť obyčajne. Antoni Jercha, rolník z nedalekej dedinky, počas vykopávania rašelinu roku 1933, natrafil na čudnú podlahu z bŕvien. Kopal ďalej a pred jeho očami ukazovali sa stále nové časti nejakej chaty. Vyťahoval hlinené nádoby a rôzne iné divné a neznáme predmety.

Zpráva sa rozniesla po okoli a zaujala riadiťa miestnej školy Walentego Schweißera, ktorý oznámil o náleze prof. dr. Józefovi Kostrzewskému, významnému výskumníkovi poľskej minulosti z poznaniskej univerzity. Zanedlho husté rákosie bolo popretinane archeologickými vykopávkami. Každý z nich odhaloval staré chaty, uličky medzi nimi a obranné zariadenia. Každý prinášal prebohaté zberky o tejto opevnenej osade z obdobia lužickej kultury.

Napriek obrovskej senzácií akou sa stalo objavenie Biskupina, prof. Kostrzewski len s tažkosťami získal isté kvóty na začiatok vykopávkových práce. Len po vojne práca dostala patričný rytmus. Bol ľahko zahrnutý celý okres. Vo výsledku týchto boli objavené a inventarizované mnohé sídliska a hradiska rôznych historických období — od 10 tisíc rokov pred našim letopočtom až po 10 storočie, obdobie keď na arénu dejín vošiel poľský štát Mieszka a Bolesława Chrobregu.

Sídlisko malo viac ako sto dĺžkých chát, pokrytých dvojite lomenými strechami, rozmiestenými v 13 radoch pozdĺž 11 úzkych uličiek, vo vnútri obklopujúceho ostrov obranneho valu vo výške 6 a šírke

3 metrov. Tento val bol starostlivo vybudovaný z troch radov debien z dubových brven, vyplňených dobре ubitou hlinou a zemou. Zvnútra val dodatočne podopierali hrubé dubové zvislé stĺpy, ktoré plnili súčasne úlohu, neznámych ešte vtedy rebríkov. Zvonku prístup k valu chránil vlnolam z niekoľkotisíc kôlov šikmo vranených na dno obklopujúceho ostrov jazera. Na Vale a pod ním vždy ležali prípravené veľké kamene, používané proti nepriateľom, ak by chceli dobyť ostrov útokom.

Na severo-východnej strane nachádzala sa brána vysoká 8 a široká 3 metre, zatváraná dvojkridlovými vrátkami. Prístup k nej bol len cez drevený most v dĺžke 120 metrov. Nad bránou týčila sa strážna veža, ktorá bola súčasne obranou pred stred steny, zatlčených zvislými

bývalo asi 1 000 — 1 200 ľudoviacich zoknutú kmeňov organ

ich domov v každom stýsebou štítmi a boli krytie jednoznačne strechou. Napriek tomu každý bol zvláštnym, skoro idickej povrchu 70-80 m², obývaným dinou. Zvláštny vchod, viedol do pítvorasto z celu šírku domu, v ktorom období bol dobytok. Zarímal sa hlavná izba, s kamenným alebo štvorcovým pálením. Izby bola vyzelená na moru nie.

Steny domov boli buďané zvislých dubových stĺpov s okruhlym v rohoch a obnovované pred stredy, zatlčených zvislými

VIANOČNÉ TRADÍCIE

Medzi zvykmi a poveriem spojenými s obdobím Vianočného súvislosti s nesmiernou vzdialenosťou, ktorú obyčajne menujeme prvotnou alebo pochádzajúcou.

Jedne z nich, to sú povery spojené s imelím — pomenovaným tiež „zlatou haluzou“. Podobne ako kvet papradi i imelie zbiehalo sa alebo v svätojansku noc, alebo na Vianoce, to znamená v období letného alebo zimného slnovratu, a podobne ako kvetu paprade aj imeliu pripisovali moc objavovania pokladov, ochraňovania koni a dobytka zaviesnením v deň slnovratu nad dverami maštali a stajni.

Odkedy človek prvýkrát začal pozorovať cesty veľkých svetiel po oblohe, začal aj uvažovať a porovnávať s javmi obklopujúcimi ho prírody, začal s úľakom pozorovať slnovrat, to znamená čas, keď slnco v zimnom období schádza stále nižšie, deň za dňom, zastáva a začína opäť putovať stále vyššie a v letnom období opäť.

Nakoľko nepoznal ešte svoju bezmocnosť tvárou v tvár obrovských periodických zmen prírody,

predstavil si, že bude vedieť uchrániť slnco pred zdanlivým poklesom, zadržať ho a pomôcť opäť roznietiť jeho ohnivú guľu. Tam má svoj pôvod starodávny zvyk zapaľovať v noc letného a zimného slnovratu. Už starožitní Asyrčania zapaľovali v predvečer slnovratu vatry ako zaklinadla vyvolávajúce slnko, ktoré boli presvedčení, že mu dodávajú svieži oheň.

Medzi bohmi východného pôvodu, ktorí na sklonku staroveku bojovali o dobytie Západu, bol dávny peržsko-babylónsky boh sincu Mitra. O jeho popularite svedčí rozšírenie sa jeho kultu pred asi 2200 rokmi na Grécko a neskôr na rímske cisárstvo, kde sa stal vedúcim bohom. Náboženský kult Mitra spojoval slávostný ritus so snahou po moralnej čistote a nádejou na nesmrteľnosť. Svoju doktrinu a obradmi v mnohom pripomína kresťanstvo, ktorého v neskorišom období bol väzňom súperom. Dokonca bolo obdobie, keď výsledok tohto súperenia neboli taký istý.

Vyznavači Mitra verili v nesmrteľnosť duše a zmrtvychstanie tela. Verili, že každý človek stojí medzi neprateľskými silami svetla a tmy, a po jeho smrti o jeho dušu bojuju dobre a zle mocnosti a len najzasvätejší do mystérií Mitru majú vstup do najvyšších rajónov ne-

ba. Poznali aj druh krstu očistujúceho z hriechov.

Podobnosť Mitra a kresťanstva udivuje nielen nás. Už doktori cirkev obrátili na nich pozornosť vysvetlujúc ich ako „dieľo satana“. Všimli si ich aj početní výskumníci a náboženskí historici, medzi nimi anglicky výskumník, klasický filológ, antropolog a historik James George Frazer, ktorý ich opísal v známej „Zlatej halúzi“ vydanej po prvýkrát roku 1901. Obrátil tiež pozornosť na súvislosť medzi našimi Vianocami a kultom Mitra.

V juliánskom alebo sinečnom kalendári, zavedenom roku 46 p.n.l. Júliom Cézarem, ktorý bol používaný až po zreformovanie roku 1582 Gregorom XIII., deň 25. decembra bol považovaný za zimný slnovrat a deň narodenia sincu (v pravoslavných krajinách júlianský kalendár bol používaný až do počiatkov našeho storočia). Tento deň — ako deň božského zrodu sincu, keď na znamenie slnka zapaľovali svetlú, bol neobvykle slávostne slávený v starožitnej Sýrii a Egypte. V noc slnovratu, presne o polnoci, kňazi vychádzali zo svätyní a hľásali: „Panna porodila! Svetlo prichádza“. Tou pannou podľa vtedajšej viery, ktorá počala syna a porodila 25. decembra, bola veľká východná bohyňa Astare, pomenovaná Semitmi nebeskou panou alebo nebeskou bohyňou.

Novozrodené slnko predstavovali si dokonca ako nemluvňa, ktoré v deň jeho narodenia, to znamená zimného slnovratu, ukazovali veriacim. Tiež vyznavači Mitra vždy ho spojovali so slncom a preto deň jeho narodenia bol 25. decembra. Týchto slávností a obradov zúčastňovali sa tiež príslušníci kresťanstva, a najmä tie, spojené s decembrovou-januárovým obdobím.

V čase keď sa ešte nikomu nesmávalo o pozorovateľstve a meteorologických predpovediach všimli si istú pravidelnosť prejavujúcu sa pri zmenách počasia. Tieto pozorovania potom formulovali v krátkych veršach, ktoré časom boli uverejňované v Ľudových kalenároch.

Jedne z nich spájali počasie s predpovedou budúcej úrody, ako to: „suchý marec, studený máj, apríl mokrý, rok nebude hladný“, alebo „keď po Vianocach je veľa snehu, v marci rýchle rastie zelené“. Ďalej „Stedrý deň pekný a zorničká jasna — bude stodola tesná.“

Predpovede na kratšie obdobie hľásili takéto prípovedky ako tieto: „Aký sa Adam s Evou prihlási — taký sa konec decembra nosí“, „Keď na Narodenie je pekné počasie — bude také štyri týždne“. Vianoce —

skoro blato“ predpovede v jase, jar a usmieva“. V tiež via a perekopu opísny značec tým otáčajú Michal Smiški, vavá ich tiež Juliánovskí vopred ku Folklórničkam knihe s výnimkou „Múdréj hľastacia“ (Mádrejovie v slobode).

Dnes hoci sú v súvislosti s obdobím obdobím, im neverí a motívne predpovede počasie, a najmä tie, spojené s decembrovou-januárovým obdobím. V čase keď sa ešte nikomu nesmávalo o pozorovateľstve a meteorologických predpovediach všimli si istú pravidelnosť prejavujúcu sa pri zmenach počasia. Tieto pozorovania potom formulovali v krátkych veršach, ktoré časom boli uverejňované v Ľudových kalenároch.

Najznamenávajúce bol počasie a celý deň príslušného obdobia. Avšak západná cirkev, ktorá neuznávala tento dátum, koncom tretieho a začiatkom štvrtého storočia, za deň Božieho narodenia prijala dátum 25. decembra ako slnovenie a po čase toto rozdelenie uznala aj východná cirkev.

Predpovede na krátkie obdobie hľásili takéto prípovedky ako tieto: „Aký sa Adam s Evou prihlási — taký sa konec decembra nosí“, „Keď na Narodenie je pekné počasie — bude také štyri týždne“. Vianoce —

počasie na sfarbu

o viedomé okrúhle
mými kruhmi, ktorí
ozstava chrániaceho
hned pri bráne na-
mestie — miesto
sídliska. Od toho
sídlo medzi priečny-
priliehajúcich k se-
láždej drevennými
opevnenom sídlisku

zabezpečných proti zapadaniu do mäkkej zeme, umiestením na ich dolnej časti priečok, pripomínajúcich tzv. „kľové črievičky“. Stena bola vyplnená krátkymi priečnymi brvnami, zúženými na koncoch a zasadénymi do žlabkov vytiesaných v zvislých stlpoch. Všetko bolo utesnené hlinou a machom. Takáto technika, v období keď nepoznali ešte naše klince, nasvedčuje o vysokej úrovni vtedajšieho spracovania dreva.

Aby sme si uvedomili veľkosť tohto hradišta vybudovaného v období, keď ľudia nepoznali ani tie najjednoduchšie mechanické zariadenia, pripomeňme za výpočtami archeológov, že na jeho stavbu bolo použitých viac ako 8 000 metrov³ dreva t.j. skoro 15.000 plne drevom naložených vozov. Aby toto drevo získali, museli obyvatelia hradišta vyrúbať svojimi bronzovými sekerkami až 800 ha lesov a previezť takto získané drevo na ostrov. A ak ešte k tomu pridáme kamene, hlinu a zem, budeme mať obraz obrovskej vykonanej práce. Všetko to nasvedčuje, že obyvatelia Biskupina museli mať výbornú organizáciu spoločnej práce.

Vďaka konzervačným vlastnostiam močrého rašelinového ložiska ako aj neskoršiemu častočnému zamúleniu, boli najdené zachovalé v ňom nielen drevenné časti stavby, ale aj početný inventár v podobe predmetov z dreva, rohoviny a kosti, pozostatky rastlín a zvierat i keramika a kovové predmety.

Určuje sa, že vtedajší ľud žil v tomto hradišti v priebehu 120 rokov. Zaobral sa hlavne obrábaním roľ a chovom dobytka. Poznali tiež remeslá, okrem iných: kováčstvo, kovolejctvo, spracovanie dre-

va, kostí atď., popričom hrničiarstvo a tkáčstvo patrilo k prácom vykonávanym ženami. Používali drevné radlo, motyku z rohoviny na drevenej rúčke a iné pracovné náradie z rohoviny, drevné ako aj bronzové. Vyrábali náradie a ozdoby, hrotu strel a hračky, priadi i tkali a dokonca farbili a maľovali. Radi tiež vymieňali svoje výrobky so susedmi, ako aj dokonca s veľmi vzdialenými kmeňmi.

Naraz táto pokojná práca bola prudko prerušená. Napadnutí počas medzikmenových bojov, podľahli prevažajúcim silám a ich hradište bolo zničené. Priamo po ňom vzniklo nové, ktoré zachovávajúc generálnu konštrukciu prvého, bolo len o niečo menšie, lebo vo vnútri popri ruinach stareho valu, bol vybudovaný nový ako aj pošírené pásmo vlnolamu. Aj toto hradište bolo neskôr spálené, pravdepodobne počas útoku Skýtov. Potom život tu prestal a len voľakedy v ranne feudálnom období vzniklo na ostrove nové slovanské hradište, neskôr pripojené predkom Mieszka I. k jeho gniezdenko-poznanskému kniežatstvu, stávajúc sa týmto spôsobom časťou základov historického poľského štátu.

Biskupin bol a naďalej je senzáciou. Jeho objavenie pričinilo sa k rozšíreniu vedomostí o pradejincach Slovanov a pradejincach Poľska. Má to nielen veľký význam pre odvodnenie faktu obývania tohto územia už v halštackom období ranne slovanskými kmeňmi, ale príčinilo sa zároveň k plnejšiemu poznaniu ich života a civilizácie, výrazne zaraďujúc Slovanov do radov najstarožitnejších národov sveta.

ADAM ADAMEC

Takto vypadali chaty v Biskupine pred 2500 rokmi. Vybudovali ich na 2 hektárovom ostročku priamo predkovia Slovanov obývajúcich tieto zeme: lud lužickej kultúry, pomenovaný takto podľa vykopávok na lužickej. V jednej z týchto chat je dnes výstava obrazujúca v skrátku dejiny sídliska. Navštevuju ju dnes ročne viac ako 100 tisíc turistov z Poľska a z cudziny.

Z vnútorné strany, od okrúznej ulice po-
dopierali val mohutné
stopy so šikmými rez-
mi, ktoré plnili súčasné
úlohu neznámych vtedy
rebríkov.

Archeológovia z najdených pozostatkov chát a obranného valu "vykúzili" dejiny zašlých čias, s inou vieri, obyčajmi, kde nad obrannou bránou vedúcou do sídliska, ku ktorej viedol 120 metrov dlhý most nad vodami jazera, týčilo sa znamenie božstva vládnucého pred 1000 — 1200 rokmi obyvateľom sídliska, okrúhly štít s vymaľovanými farebnými kruhmi. Pod valom, v niekoľkých rádoch, bolí vrané na dno jazera tisíce ostro zahrotených kôl vlnolamu, o ktorý v zime trieštila sa ľadová kra, a počas útoku nepriateľa stávalo prístup k valu.

Uprostred rákosia obklopujúceho biskupinský ostrov, a hlbokým pinej vody, môžeme si pozrieť nielen rekonštruované chaty a valy ale aj podnes zachovalé stopy dávnej ulice pretínajúcej sídlisko a vedúcej priamo k bráne, ktorej povrch bol vybudovaný z drevencov brvien.

to" predpovedal po-
jarom období. „Na-
sne — jar sa na nás
všetky tieto príslo-
rekadl opísal výbor
tých otázok prof.
I. Strzemski, vymeno-
tiež Julian Krzy-
wo svojom „Słowniku
Polskiego“, i v
významných titulom
hlave stácia dva slo-
rej glosie došie dve
oci väčšina z nás už
i a súmotné ustaľo-
edpovidi počasia je
najnovšie vedecké
predstavoviaci sa z rôz-
níci, ako zaujamovaf
j populárna.

nejšie boli predpove-
ia na celý rok, po-
via: „Od januára do
čiatu pozoruj dñi —
tie dñi, také aj me-
vajú“. Niektorí ich
od prvého sviatku
to, iní záčinali už od
leň jasny a Ján tma-
jú prijemný rok“,
dam: Evou ukazu-
anuár a február na-
ešte iné „Utiereň na
efká“ po na ľade“. Ruári má byť také
ako 26. decembra, o
řislovie vratí: „Aké
a Stefana vládne —

také sa pripravuje aj na február“. Počasie v marci má vraj predpovedať ďalší v poradí deň, 27. decembra: „Ako apoštol ukazuje — taký marec nasleduje“. Zas o počasi v apríli príslovie vratí: „Aký deň 28. decembra (Neviniatok) ukáže — také počasie v apríli sa ukáže“.

Další v poradí deň 29. decembra hľásia májové počasie: „Aké Tomášové počasie, také bude aj májové“. O dni 30. decembra ľudová prípoviedka vratí: „Deň Eugénie — počasie v júni odmení“. Samothý Silvester má ukazaf aké počasie bude v júli, a aký bude Nový rok, také počasie bude mať aj v auguste.

Jeseň vraj predpovedajú dñi od druhého do piatého januára: „Koľko slnka na Makara, t.j. 2. januára — toľko tepla v septembri“. 3. január, deň Genovéty má byť verným o-
brázom októbra a Titusove počasie, t. znamená 4. január, znázorňuje novembrové počasie. Konečne december má mať podobné počasie, aké bu-
de 5. januára.

Ak chcete sa zabaviť počas sviatkov, zapíšte si počasie jednotlivých dní a neskôr porovnajte. Nenučime však, že sa zistí. Príjemnu zábavu!

ZLATÉ RÚNO

Nedávno mohli sme si prečítať v novinách, že kozmickí odborníci uvažujú akým spôsobom stiahnut na zem alebo do jej blízkej vzdialenosť asteroid, ktorý je vraj celý z platín. Neďavujúc si prílišnú námahu s prorokovaním aký bude výsledok tohto experimentu, jeho reálnosť atď. hodno pripomienut niečo už o zemskom zlate. Jeho dejiny sú písane krvou a nešťastím, hoci podnes je základom hodnoty peniazi a rozhoduje o bohatstve krajiny a jednotlivcov.

Už v gréckej mytológii nachádzame zprávu o výprave pre zlaté rúno. Jazon, grécky heros, zbatený trónu bratom Peliasom, pripravil túto výpravu pomenovanú výpravou Argonautov (od lode Argo). Ak sa výprava podarí, Pelias rozhodol sa odovzdať trón bratovi. Ako vieme z mytológie Jazon zdolal všetky prekážky. Zoral pole bronzovými, ohnivými býkmi, zasial na ňom drače zuby a zabil bojovníkov, ktorí z nich vyrástli, ako aj dračka, ktorý strážil rúno zavesené Frykosom na strome zasvätenom Áresovi. Ale šťastie Jazona ne-

trvalo dlho. Bol vyhananý z vlasti synom Peliasa, a Medea, kolchidská princezna, ktorá mu pomohla dobyť zlaté rúno, zabila potom dcéru Kreona Kreuze, s ktorou sa Jazon chcel oženit.

Toľko mytológie, ale skutočné fakty, potvrdené a spájajúce sa so získavaním zlata, vobec nie sú pre jeho dobyvateľov lákavé. Príomeňme si hoci len poslednú veľkú púť za zlatom roku 1896, aká mala miesto do Klondíka, ležiaceho nedaleko severnej točiny.

Na zprávu o objavení zlata na Klondike, skoro štvrti milión ľudí pohlo sa cestami vedúcimi k zlatemu cieľu. Ale prišlo k cieľu len 50 tisíc. Začali budovať Dawson City, pomenované neskôr Mrvým Mestom. Už prvá zima uderila hľadačov svojou strašnou silou. Bolo prerušené zásobovanie a nastal hlad. Jedna repa stala vtedy dolár a sol taký istý počet zlata. Pracovalo sa však bez prestávky rozmazujúc zem. Obete mrazu, hladu a nedorozumenia ukladali zmŕznutých na strechach domov. O tri roky sa ukázalo, že zlatý poklad je úplne vyčerpaný.

Medzi uvedenou histórikou z gréckej mytológie a posledným veľkým pochodom za zlatom na Aljašku je celá rada udalostí spojených s týmto drahým kovom. V priebehu sto rokov priplávalo Atlantickým oceánom 325 tisíc kilogramov zlata. Avšak toto zlato neprineslo starej pevnine blaho. Lebo nadbytok peniazi pri malom počte tovarov spôsobil prudké zvýšenie cien. Pramene uvádzajú, že pári volov, ktorý za Eudovita XI. stal jedenásť libier, už v roku 1600 stál viac ako 100

intu — krv, utŕpenie, mučenictvo, pokles. Inač vypadalo voľa — když získávanie zlata, ktorú započal Kroisos, kráľ Lídie. Práve on, naoko mal veľa zlata, prý prišiel na nápad razif peniaze, označené jeho emblémom — hľavou leva a býka — obrátených k sebe. Nakoľko Kroisos chcel mať ďalšie bohatstva, rozhodol sa napadnúť a podmaníť si perzského kráľa.

Bol porazený. Zlato Kroisosa vrátil Grécku Alexander, ale neskôr veľa krajín najde ho v Ríme, ktorý, ako vieme, tiež podľahol barbarom a stal sa mrtvým mestom.

V nasledujúcich storočiach zlato je malo. Tak malo, že snažili sa ho vyrobiť umelé v početných pracovniach alchymistov. Len objavenie Ameriky otvorilo novu cestu pre zlato do Európy. V priebehu sto rokov priplávalo 325 tisíc kilogramov zlata. Avšak toto zlato neprineslo starej pevnine blaho. Lebo nadbytok peniazi pri malom počte tovarov spôsobil prudké zvýšenie cien. Pramene uvádzajú, že pári volov, ktorý za Eudovita XI. stal jedenásť libier, už v roku 1600 stál viac ako 100

libier. A Spansijsko, kam hľavne plynulo zlato z Ameriky, stalo sa najchudobnejšou krajinou v Európe.

Dnes, ako sme už písali, zlato a jeho tažba sú jedným z mnohých odvetví priemyslu opretých na moderných, vedeckých metódach. Vyťažené z hlbokých baní, je uschovávané v zvláštých pokladniach, do ktorých zloží sa gangstri nemajú prístup. Jedným zo spôsobov je momentálne zatopenie pokladnice, ak by sa do nej chcel niekto dostať, ale sú aj iné spôsoby zabezpečujúce zlato, známe a tajné. Predsa však môže sa povedať, že veľa zlata je ešte aj dnes primitívne uschované, ako sa to vratí „v pančuchách“. A koľko leží na miestach, ktoré nikto nepozná lebo majitelia zomreli alebo zahynuli skôr ako ho zážitkovali alebo odozvali svojim najbôžším tanjom skryše. Zlato tiež býva najčastejšie na našich prstoch v podobe obrúčky alebo prsteňa, máme zlato, ale v takom množstve, že z tejto stránky nemusíme sa bať nestastia. Je však hodno vedieť, hoci len tak všeobecne, ako s tým zlatom bývalo. Vtedy naše sny o nejakej výprave pre „zlaté rúno“ budeme počítať k príšerným snom a bude mať sa tešiť, že bol to len sen.

MARIAN KASKIEWICZ

Konečne prišiel deň, ktorý tak dľho čakali všetci vojaci rýchlej pešej divizie "Matuš 4". Sovietská armáda rozbiela nemecké vojská pri Perekope. Slovenski vojáci mohli prejsť na ruskú stranu a zapojiť sa do boja proti nemeckým fašistom. Tako sa aj stalo: Neskoršie z nich vytvorili v Jefrimove v oblasti Tula II. československú samostatnú paradesantnú brigádu 1. československého armádneho sboru. V tejto brigáde slúžil od januára do 10. novembra roku 1944 aj František Svetliak. Na území Sovietskeho Sväzu prešiel desantným prieskumným výcvikom a od augusta sa zúčastňoval bojov o Dukelský priesmyk na predhorí Karpát a bojov v Slovenskom národnom povstani.

Z PARTIZÁNSKÝCH SPOMIENOK

Ale od rozhodnej ofenzívy sovietských vojsk proti nemeckým vojskám pri Tureckom vale, prechodu slovenských jednotiek na ruskú stranu, po boje o Duklu prešiel ešte niekoľko mesiacov. Týchto niekoľko mesiacov môžeme smelo nazvať obdobím agitácie a vojenského výcviku.

Po víťaznom boji Červenej armády pri Perekope a po prechode slovenských vojakov na ruskú stranu, všetci Slováci vyhlásili, že chcú bojovať s bratskou sovietskou armádou proti nemeckým nacistom. Je to celkom prirodzené, ved po tom dávno túžili!

Slovenských vojakov bývalej rýchlej pešej divizie "Matuš 4" sústredili v Usmane nedaleko Vronene. Cesta do Usmane bola veľmi námahavá. Týždeni išli pešo a niektorí vojaci dostali svrab, museli sa liečiť a prejsť rekonvalescenciu.

Ked vojaci bývalej pešej divizie prišli do Usmane zistili, že sú tu už všetci velitelia s plukovníkom Príkrylovom na čele.

V tomto čase utvárala sa na území Sovietskeho sväzu československá vláda s Jánom Šverom na čele. Členom tejto vlády bol aj Slovák, člen komunistickej strany, Marek Čuleň. To on na čele dôležitého príestoval z Moskvy do Usmane, aby spolu s nimi agitoval slovenských vojakov bývalej pešej divizie pre novú Rudovú československú vládu a jej program, ako aj do boja proti nemeckým okupantom, do boja, ktorý umožní splnenie vládneho programu, opierajúceho sa o poziaďavky pracujúcich mäs. Marek Čuleň rozprával vojakom o tom, že na území Sovietskeho Sväzu bojuje už I. sbor československej armády, ktorému veľí generál Štoboda. Rozprával i o boji slovenských partizánov v Krymských lesoch. Od neho sa dozvedeli aj o tom, že kapitán Nálepka z ich divízie, ktorému sa podarilo prejsť k sovietskym partizánom ešte počas jej umiestnenia v Geničsku, zúčastnil sa paradesantných bojov v Zitomírskej oblasti na Ukrajine, pri Ovruci. Bojoval po boku ruských partizánov, ktorým veľil generál Saburov. Kapitán Nálepka padol v boji proti nemeckým vatrecom a bol po smrti vyznamenaný.

Clenovia moskovskej delegácie

vysvetlovali slovenským vojakom, že boj s nemeckými fašistami je nielen borbou proti okupantom, ale zároveň zápasom so starým spoločenským poriadkom — s kapitalizmom. Je to boj o nové spoločenské zriadenie, v ktorom sa dosťanú k vláde robotníci a rolníci; o ľudové zriadenie, ktoré utiľaným triedam zabezpečí budúcnosť.

Z Usmane prešli slovenské jednotky do Jefrimova, kde už bol sústredený II. sbor československej armády. Tu ziskali začiatok desantného prieskumného výcviku. Neskoršie prišli do Jefrimova z Buzuluku na Urale až pozostatky I. sboru československej armády i partizáni kapitána Nálepku, ktorí bojovali na Ukrajine pri Ovruci. Prišli sem po prechode frontu. Partizánom bojujúcim na Ukrajine pod velením kapitána Nálepku a generála Saburova tu nechceli priznať vojenské hod-

nosti, ktoré dostali v období keď bojovali v partizánskych útvarenoch. Stalo sa tak preto, lebo mnohí velitelia I. československého armádneho sboru predovšetkým II. československej paradesantnej brigády sa orientovali na Londýn. Do I. československej samostatnej paradesantnej brigády pridelili aj vojakov bývalej rýchlej pešej divizie "Matuš 4" a týmto ich bývale vojenské hodnosti ponechali. Sem tiež pridelili aj partizánov, bojujúcich u Nálepku a Saburova pri Ovruci. Patril k nim Stefan Kaščák a mnohí iní. Nielen, že im nepriaznili hodnosti z partizánskych útvarov, ale ich nezaradili do jednej jednotky, ako si to žiadali.

K veliteľom orientovaným na Londýn patrili, okrem plukovníka Príkrylova, major Oves a kapitán Pazdierka. Ešte pred príchodom slovenských vojakov bývalej rýchlej pešej divizie do Jefrimova utvárala sa v Londýne československá vláda s Benešom na čele. Po návštive ministra obrany generála Piku u Beneša prišli spomínani major Oves a kapitán Pazdierka do Sovietskeho Sväzu. Po príchode do Jefrimova major Oves bol prideleny do druhého praporu a kapitán Pazdierka do II. československej samostatnej paradesantnej brigády. Zúčastnili sa na veľkej defile.

Toto velitelstvo, ako prívrženci londýnskej orientácie a zároveň stúpci benešovského programu, zakázalo vojakom čítať politické knihy a vyhrali sa im, že ak nájdú u niekoho takúto literatúru, pôjde ihned na front.

Udržoval som písomné styky so svojimi kamarátmi v Geničku — pokračuje v rozhovore František Svetliak. — Dopisoval som si s Nurem Sviečkorenkovou, chcel som sa jej oznámiť, že som už na druhej strane i s kamarátmi. Koncom apríla 1944, po začiatku výcviku, odcestoval František Svetliak so svojou paradesantnou brigádou cez Kurs, Kiev a Vinnicu do Proskurova. Aj v sviatočný deň prvého mája bojí na pochode. V Proskurove prešli daším desantným a prieskumným výcvikom, ktorý ich mal pripraviť pre partizánsky boj na Slovensku.

(Pokračovanie v budúcom čísle) KIN

ZE ŽIVOTA ČsKS

V listopadě se konala v Jablonce Orawské schúze presidia Ústředního výboru ČsKS. Porada, která byla věnována aktuálním otázkám ze života Společnosti se týkala hlavně:

— rozboru referátu o působnosti a problémech kulturně osvětové práce ČsKS, který bude pronesen na nowotarském semináři národnostních menšin v Polsku,

— účasti v organizování tohto semináře na zájezdových zasedáních, uspořádaných na Oravu a Spiši,

- vybrání devítičlenné komise za účelem sestavení materiálů,
- realizace připomínek vyplývajících z provedené kontroly, týkajících se finanční činnosti Společnosti,
- volby inventární komise v souvislosti s koncem roku,
- predplatného časopisu „Život“ pro zahraniční odběratele.

Porady presidia UV se zúčastnili také zástupci některých Místních skupin Společnosti z Oravy a Spiše.

LISTY I ODPOWIEDZI

Cieszy nas, że nasza notatka na temat niedociągnięć w pracy Kótki Rolniczego w Zubrzycy Dolnej jak również niewykonania czynów społecznych na drodze Zubrzycy Dolnej — Podwilk wywołała żywą odzewią w Prezydium GRN w Zubrzycy Górnnej oraz w Powiatowym Związku Kótki Rolniczych skąd otrzymaliśmy listy, które niżej publikujemy.

Z zadwołaniem przyjmujemy oświadczenie, że opisana przez nas sytuacja ulega radykalnej poprawie, warto tu jednak również odnotować kilka słów pod adresem samych mieszkańców Zubrzycy Dolnej aby w życiu swojej wioski i w pracach jej organizacji gospodarczych a także w podejmowaniu i realizacji czynów społecznych wykazywali większe zainteresowanie niż ma to miejsce obecnie a o czym wspomina w swoim liście Prezydium GRN w Zubrzycy Górnnej. Oto treść listów:

WIĘCEJ INICJATYWY SPOŁECZNEJ W ZUBRZYCY DOLNEJ

Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Zubrzycy Górnnej wyjaśnia: Kótko Rolnicze w Zubrzycy Dolnej nie prowadziło właściwej działalności, ponieważ istniały nieporozumienia między członkami Zarządu.

W dniu 12 września 1965 r. zostało zorganizowane przez tutaj Prezydium nadzwyczajne zebranie Kótki Rolniczego, które obsłużył tow. Czarniak Franciszek — sekretarz Komitetu Gromadzkiego PZPR. Na zebraniu tym członkowie Kótki Rolniczego skrytykowali prace Zarządu oraz opracowali plan pracy dla poszczególnych członków Zarządu.

Obecnie Kótko Rolnicze w Zubrzycy Dolnej pracuje należycie, zaopisanym stanem ilościowym maszyn Kótki Rolniczej jest niezgodny ze stanem faktycznym, ponieważ Kótko Rolnicze posiada następujące maszyny: młocarnię szeroką młotną, 2 koślariki konne, opryskiwacz „Olza” kopackze, silnik spalinowy, 2 opryskiwacze taczkowe.

Młocarnia była wprawdzie uszkodzona lecz w roku bieżącym została wyremontowana i jest w pełni wykorzystywana w omtotach.

Silnik spalinowy był wykorzystywany przez miejscowościowych rolników za zgodą Prezesa Kótki Rolniczej który również prowadził ewidencję pracy silnika.

Na zebraniu które odbyło się w dniu 12.IX.1965 r. została ustalona wysokość opłaty za korzystanie z tegoż silnika. Obecnie Kótko Rolnicze zakupiło większy tabor maszynowy którym wykonuje usługi dla rolników Zubrzycy Dolnej.

Czynny społeczne podjęte w ramach remontu drogi Zubrzycy Dolna — Podwilk miały być wykonywane w miesiącach jesieniennych, lecz trudne warunki atmosferyczne sprawiły, że prace połowe zostały opóźnione o około jednego miesiąca i dopiero teraz rolnicy prowadzą wykopki ziemniaków, zasiewy ozimów i podorywków. Do wykonania prac objętych czynem społecznym potrzebne są konie, które narazie rolnicy wykorzystają w pracach polowych.

Jak wynika z Waszej notatki GRN nie przejawia inicjatywy w kierunku podejmowania czynów społecznych. Wyjaśniamy jednak, že Gromadzka Rada Narodowa w Zubrzycy Górnnej chętnie organizuje czyny społeczne, czego dowodem jest przeprowadzenie prac na drodze gromadzkiej w Zubrzycy Górnnej na od-

cinku „Zimna Dziura” jednak mieszkańców wsi Zubrzycy Dolna nieczęściej niestety wykonują prace w czynie społecznym. Dodajemy, że przeprowadzone rozmowy z mieszkańcami Zubrzycy Dolnej świadczą również o tym, że mieszkańcy ci, nie tylko nie interesują się pracami społecznymi ale również nie interesują się zebraniami wiejskimi, które są organizowane w Zubrzycy Dolnej dosyć często.

(CZARNIAK FRANCISZEK) sekretarz

W wyniku omawianej notatki powiatowego Związku Kótki Rolniczych w Nowym Targu przeprowadził w m-cu października 1965 r. z mieszkańcami Zubrzycy Dolnej rozmowę również o tym, że mieszkańcy ci, nie tylko nie interesują się pracami społecznymi ale również nie interesują się zebraniami wiejskimi, które są organizowane w Zubrzycy Dolnej dosyć często.

Zarząd Kótki Rolniczych w Zubrzycy Dolnej nie prowadziło właściwej działalności, ponieważ Kótko Rolnicze posiadała 1 młocarnię szeroką młotną, która wskutek złej obsługi omtotowego została w czasie pracy uszkodzona.

Zarząd Kótki Rolniczych w Zubrzycy Dolnej nie prowadziło właściwej działalności, ponieważ Kótko Rolnicze posiadała 1 młocarnię szeroką młotną, która wskutek złej obsługi omtotowego została w czasie pracy uszkodzona.

W okresie akcji przygotowawczej do omtotów została wyremontowana i brała czynny udział w akcji omtotowej.

Opieszałość w remoncie tejże młocarni tłumaczyć należy nieśaskami w ionie Zarządu K.R., których do chwili obecnej nie udało się usunąć. Posiadany park maszynowy w bieżącym roku był wykorzystywany.

Ustalono również na podstawie spisu z natury i stanu faktycznego, že w K.R. nie było w stanie przeprowadzić remontu omtotów Kótki Rolniczych z uwagi na brak środków finansowych.

W okresie akcji przygotowawczej do omtotów została wyremontowana i brała czynny udział w akcji omtotowej.

Opieszałość w remoncie tejże młocarni tłumaczyć należy nieśaskami w ionie Zarządu K.R., których do chwili obecnej nie udało się usunąć. Posiadany park maszynowy w bieżącym roku był wykorzystywany.

Silnik spalinowy był wykorzystywany przez miejscowościowych rolników na podstawie zgody Zarządu K.R. W bieżącym roku Zarząd K.R. ustalił stawkę za pracę silnika spalinowego. Nałożności zaś wynikłe z powyższego są ciągane od rolników.

W obecnym czasie, zdaniem PZKR, Kótko Rolnicze pracuje aktywnie.

Zarząd K.R. ustalił stawkę za pracę silnika spalinowego.

Zarząd K.R. ustalił stawkę za pracę silnika spalinowego.</p

„ŽIVOT“ ROZMAWIA Z PRZEWODNICZĄCYM PGRN W JABŁONCE FRANCISZKIEM CHOWAŃCEN

Oblicza się, że wartość czynów społecznych w Waszej gromadzie wyniesie w 1966 roku ok. 940 tys. zł. z czego blisko 230 tys. stanowić będzie wkład ludności. W jaki sposób i na jakim terenie nastąpi realizacja czynów społecznych?

Gromada nasza przeznacza największe kwoty na pomoc tym wioskom, które zaczynają odgrywać na Orawie największą rolę. Mam na myśli przede wszystkim Orawkę, Jabłonkę i Chyżne.

Orawka staje się z każdym rokiem coraz bardziej popularną miejscowością wypoczynkową. Niestety niektóre jej tereny, a zwłaszcza te znajdujące się „za wodą” są dla wczasowiczów trudno dostępne. Dlatego też położyliśmy duży nacisk na budowę trzech mostów w tej wiosce. Jeden z nich jest już skończony, przy drugim prace są daleko zaawansowane. Przy niewielkich nakładach państwa (ok. 11 tys. zł) i dużej pomocy mieszkańców Orawki zrobiono długie (19 m) i szerokie przyczółki. Trzeci most chcemy dokończyć w 1966 r.

Co jeszcze planujecie zrobić w tej wiosce?

Na wiosnę ogłaszymy w Orawce konkurs czystości, który polegać będzie m.in. na zakładaniu ogródków kwiatowych wokół zabudowań, utrzymywania stałej czystości w domach i dookoła nich, regularnym wybielaniu zagród, stajni, gnojowni.

Również i Chyżne z racji znajdującego się tam punktu granicznego poczyni w przyszłym roku inwestycje. Wiadomo że na pierwszy plan pójdzie budowa nowych oraz naprawa istniejących dróg.

I co jeszcze?

W przyszłym roku rozpoczęmy w Chyżnym budowę nowej remizy strażackiej, w której pomieszczeniami będzie można zorganizować również szereg programów kulturalnych, np. wyświetlanie filmów.

Jeżeli mówimy już o kulturze, to co z Domem Ludowym?

Niedawno zwróciliśmy się do GS w Lipnicy Wielkiej aby wyremontowała w Chyżnym (co nie powinno dużo kosztować) szopę i zrobiła w niej magazyn, oddając dołączone zajmowane pomieszczenie w Domu Ludowym. Pragniemy w nim zorganizować klubo-kawiarnię. Myślę że nie powinno to dłużej trwać, tym bardziej, że mieszkańcy Chyżnego robią w tej sprawie również szereg starań. O potrzebie rozrywki kulturalnej piszą zresztą i „Żivot”. Jestem zadowolony, że wasza redakcja tak żywo interesuje się sprawami naszego terenu, wasze uwagi, wnioski czy krytyka mobilizują Prezydium GRN do usuwania usterek. Nikt bowiem nie jest tak spostrzegawczy jak wy, dziennikarze, a po drugie mamy za mało oczu, aby je mieć wszędzie. O dobrych chęciach z naszej strony niech świadczy m.in. fakt, że kiedy zwrócono nam uwagę

na zbyt niską temperaturę w klubo-kawiarni w Orawce, rozpoczęliśmy natychmiast prace przy zakładaniu ogrzewania.

W Jabłonce ma zostać wybudowany nowy zakład produkcyjny?

Ostatnio, na Plenum KW PZPR omawiano m.in. podnoszenie roli małych miast i osiedli. W planie rozwoju została również umieszczona Jabłonka. Postanowiono zbudować tu zakłady szwalnicze.

Dlaczego właśnie szwalnicze?

Otoż na naszym terenie zamieszkiwanym przez ponad 25 tys. mieszkańców większość stanowią kobiety. I z myślą o nich, o stworzeniu im możliwości zatrudnienia, a więc i zarobku postanowiono zbudować w Jabłonce szwalnię.

A kiedy rozpocznie się w Jabłonce budowę nowego internatu? Pisaliśmy o tej sprawie w numerze listopadowym „Żivota”, zwracając uwagę na inicjatywę warszawskiego dziennika „Sztandar Młodych” dotyczącą apelu do społeczeństwa o przeznaczeniu środków na budowę internatów — tych tak bardzo potrzebnych placówek. Apel ten poparł komitet Wojewódzki PZPR w Krakowie.

W tej chwili wyasygnoszono z pieniędzy SFOS 3,5 mln złotych na budowę internatu. Przy okazji zapytano nas: „ile wpłaciła wasza gromada na SFOS”. Ze wstydem przyznaliśmy się do tego, że bardzo mało. Postaramy się jednak to naprawić i przeszły rok będzie dla nas okresem intensywnej zbiórki pieniężnej na cele tej instytucji.

Powracając do internatu. Wybudowanie nowego budynku jest sprawą niezwykle pilną. Obecna sytuacja w

jakiej znajdują się nasze dzieci jest krytyczna. Przepelenie, złe warunki sanitarne, złe warunki do nauki.. Tym bardziej dziwne wydaje się stanowisko Powiatowej Rady Narodowej w Nowym Targu, która do tej pory nie przysłała do nas komisji celem zlokalizowania budynku. Tak więc skoro nie było jeszcze komisji, dużo wody upłynie zanim stanie nowy internat. A jak powiedziałem sytuacja jest krytyczna. Jak z tego wybrnąć?

Mamy również kłopot ze szkołą w Jabłonce — Bory. Wystąpiliśmy z wnioskiem o rozbudowę szkoły w tej miejscowości. Nie mamy jeszcze odpowiedzi, ale myślę, że będzie ona pozytywna.

Jak układa się współpraca GRN z Czechosłowackim Stowarzyszeniem Kulturalnym działającym m.in. na terenie Orawy? Przecież niemal co piąty dorosły mieszkaniec Orawy jest członkiem Stowarzyszenia?

Ze współpracy, która jest bardzo żywą, jestem bardzo zadowolony. Fakt ściślego współdziałania zaczyna powoli przynosić efekty. Jeżeli wszystko będzie się układało tak jak do tej pory, myślę, że już wkrótce zobaczymy istotne zmiany w gospodarce jak i kulturze naszego terenu.

Wywiad zaczeliśmy od czynów społecznych...?

Tak, i na jego zakończenie chciałbym zaapelować za pośrednictwem waszego czasopisma, które chętnie czytam i które cieszy się u nas popularnością, do wszyskich mieszkańców mojej gromady o coraz większy udział w tych czynach.

Przyłączamy się i my do tego apełu.

Rozmawiał
P.D.

LUBLINSKÉ ECHO

Mezi nejhodnotnejší lublinské památky patří především zámek z XIV. stol., který byl v XIX. stol. odrestaurován a po úplném zničení po II. světové válce znova postaven za velké peněžní náklady v 1954. Nyní se v něm nachází muzeum a kulturní dům.

Zde také své dílo vystavil umělec kovořebář — původem Čech — Vladimír Hess, který své umění nasytil krásou Země lublinské. Psali jsme o něm a o jeho tvorivosti již v jednom z dřívějších čísel našeho časopisu. Stojí za zmínu, že naše články pomohly také k aktivizaci skupiny lublinských Čechů kteří již od dávna obývají toto území. Oživily davné tradice jejich kulturní činnosti a do Ustředního výboru Československé kulturní společnosti začaly přicházet první členské přihlášky.

Sice ještě ne od všech — a je jich zde mnoho — pokud víme, zastávají dokonce důležité funkce. Možná, že se podaří naší Společnosti také v této oblasti probudit kdysi živou iniciativu kulturního hnutí lublinských Čechů. Možná, že jejich účast v práci Společnosti bude mít kladný vliv také na činnost Československé kulturní společnosti. V každém případě přejeme hodně úspěchů.

Na půdách jalových, a takové má Podhale, se nejčastěji pěstuje oves, brambory a žito, pšenice je vzácností.

Pohovoříme si o žitě, tím spíše, že za účelem dosažení intenzivnějšího pěstování této obiloviny byla zvýšena cena za 1 q z 230 zlotých na 300 zlotých.

Ačkoliv žito je poměrně nenáročné, pokud jde o půdu, podnebí a hnojivo, neznamená to, že by přihnojování půdy pod žito nedávalo vyšší efekty. Jak dosud vypadalo přihnojování žita?

V uplynulých letech se u nás vyskytly potíže se získáním potřebného množství minerálních hnojiv. Proto byla hnojiva užívána pouze u těch smluvních plodin, které si je nutně zádaly. Pouze výjimečně, když podzimní žito slabě vzešlo, bylo práškováno ledkem, aby se dosáhlo jeho zesílení.

Průměrná sklizeň žita, získávaná našimi zemědělci, je poměrně nízká, např. v r. 1963. činila 16,3 q z hektaru. V tom samém roce činila v Československu 18,4 q, v NDR 20,4 q a v Belgii 30 q.

Tyto rozdíly ukazují, že na úseku zvýšení výnosu žita existují určité možnosti. Potvrzuje to také výsledky pokusů, které byly u nás prováděny. V 75 selekcích stanic, rozmiestných v různých vojvodstvích, vynášela průměrná sklizeň žita v letech

RENTABILITA PĚSTOVÁNÍ ŽITA

1959—1961 32,3 q z 1 ha. Můžete namítnout, že tyto výsledky nemohou být směrodatné pro menší zemědělské jednotky, protože ve výzkumných ústavech mají lepší půdu a disponují veskerými hnojivy.

Skutečně, 14% této pokusů bylo uskutečněno na půdách, na nichž se daří pšenici, ale na této půdě bylo zase použito poměrně málo minerálních hnojiv, poněvadž jejich spotřeba vynášela: dusíkatých 27,7 kg, fosforových 35,7 kg a draselých 50,1 kg, čili více méně tolik, kolik v onom roce bylo možná obdržet v každém GS na 1 ha na kontraktovaného žita.

Stojí také na zmínu, že v tom roce bylo zahrnuto kontraktací víc než 250 ha žita při plném zajištění potřebných hnojiv.

O tom, že se pěstování žita vyplácí a také o kladné stránce kontraktových dodávek přesvědčují výsledky, jež byly dosaženy na půdách žitných, tedy písčitých.

Hovořil jsem s rolníkem Piwowarczykiem, který hospodaří na 5 ha na okrese Końskie. Za účelem získání

zkušeností Piwowarczyk osel žitem 3 políčka se stejnou půdou a hnojil je různým množstvím minerálních hnojiv v různém poměru.

Na první políčko spotřeboval na hektar 50 kg hnojiv dusíkatých a získal 19,8 q zrna. Z druhého políčka, které bylo pohnojoeno 50 kg dusíkatého a 100 kg draselého hnojiva (čistého), obdržel o 0,1 q méně zrna než z políčka prvního. Třetí políčko bylo pohnojoeno 50 kg dusíkatého, 100 kg draselého a 72 kg fosforového hnojiva v čisté formě a Piwowarczyk získal 27,8 q z hektaru.

Závěr je jasný. Hnojení žita dusíkem nebo dusíkem s draslikem je méně efektivní než hnojení všemi třemi prvky, to znamená dusíkem, draslikem a fosforem. Podobný pokus provedl zemědělec Bák z kieleckého vojvodství, s tím rozdílem, že pokusná políčka byla založena na brambořisti, tedy byla výchozí pozice lepší. Dávky hnojiva souhlasily s dávkami jež použil Piwowarczyk.

Bák dosáhl následujících výsledků:

— z prvního políčka (hnojení dusí-

kem) 31,8 q žita, — z druhého (dusík a draslik) — 34,8 q, z třetího políčka (dusík, draslik a fosfor) 38,1 q. Žito hnojené vyššími dávkami dusíkatých hnojiv, a zvláště fosforovými, se odlišovalo vyšším stéblem a dobře vyvinutým klasem. A ještě tím, jak to zdůraznil rolník Bák, že ačkoliv bylo vysoké a hnojené velkými dávkami minerálních hnojiv, žito nepoleholo.

Jak to vypadá s hnojením žita v praxi? Mnoho zemědělců, pěstujících žito na jalových půdách, nebo také v horších polohách, hnojí na jaře pouze hnojivem dusíkatým. Potom se diví, že úroda byla pouze nepatrně lepší, ačkoliv sláma byla dlouhá. Zkušenosť nás učí, že dobré výsledky mohou být dosaženy pouze hnojením všemi třemi prvky (dusík, fosfor, draslik).

Vyplatí se to?

2 kg fosforového hnojiva a 100 kg draselikového (čistého), to jsou dávky, jimiž hnojili Piwowarczyk a Bák, stojí 560 zlotých, čili méně, než činí hodnota 2 q žitného zrna.

Výnos po přihnojení tímto množstvím hnojiv činil u Piwowarczyka 8 q, u Báka 6,3 q z hektaru.

Neboli čistý výtěžek, nepočítaje dlouhou slámu, obnáší přes tisíc zlotých.

D.P.

KALENDÁR

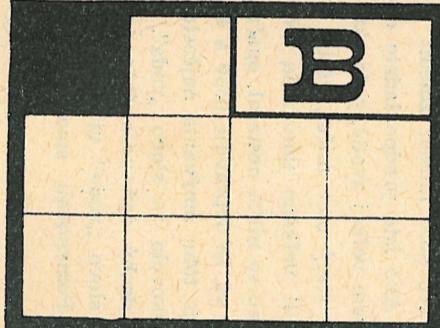
SLNCA

Východ	Západ
1. decembra	7.hod.22.min.
15. decembra	7.hod.39.min.
	15.hod.27.min.
	15.hod.23.min.
MESIACA	
1. decembra	13.hod.01.min.
15. decembra	23.hod.49.min.
	12.hod.22.min.
Nový mesiac	1. decembra
Prvá štvrt	8. decembra
Plný mesiac	15. decembra
Posledná štvrt	22. decembra
P W S C P S N	
6 7 8 9 10 11 12	
13 14 15 16 17 18 19	
20 21 22 23 24 25 26	
27 28 29 30 31	

PRISLOVIA

Blatnatý december, blatnatý celý rok.
Ked' zajac v decemtri prichádza do záhrady,
bude zima ešte tuhšia.
Ked' mrzne prvého decembra — vyschne nejed-
ná studňa.
Barbora na ľade — Vianoce na vode.
Prvý týždeň pekné počasie — bude zima dlho
biela.
Mráz na Vianoce rýchle bude tieč voda —
ked' sú dždívky, neskoro bude blato.
Lucia prihľaduje dňa.

HÁDANKY

Aby sme vám stručne vysvetlili, o čo v tejto úlohe ide, tak teda obdľžník vpravo hore predstavuje školskú budovu, a preto je v ňom aj písmeno B. Všetko okolo je školská záhrada. Sest skupin študentov si ju vzalo na starost. Museli si ju pravda, rozdeliť na šest celkom rovnakých dielov. Viete, ako to urobili?

Riešenie nakreslite na korešpondenčný listok a pošlite ho na adresu redakcie najneskoršie do 31. decembra 1965. Zo správnych odpovedí vylosujeme knižnú odmenu.

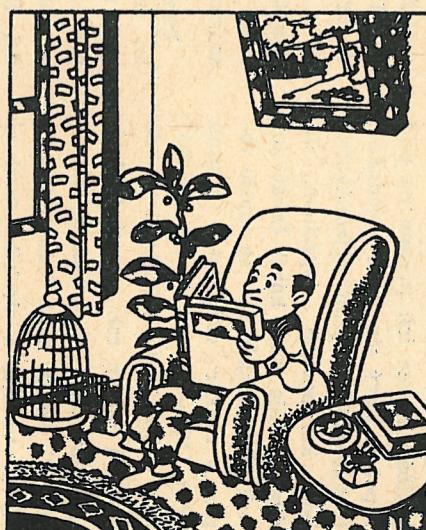
Jablka

V malém stánku s ovocem prodávali jablka. Měli tam dva druhy jablek. Kilogram horšího druhu stál o jednu korunu méně než kilogram lepšího druhu. Když prodával večer počítal tržbu, zjistil, že za každý druh jablek dostal 180 Kčs. Levnějšího druhu jablek však prodal o 15 kg méně než dražšího druhu. Hádanka pro vás: Kolik stál kilogram levnějších a kolik kilogram dražších jablek?

Kam zmizol kanárik?

Za dlhých zimných večerov aj vy si radi posedite v kresle s knižkou v ruke. Možno nie práve v takom kresle a možno nebude mať pri nohách klietku s kanárikom.. Kanárika spomíname úmyselne. Ako ste už iste zistili, dvierka na klietke sú otvorené. Kam zmizol kanárik? Pokúste sa ho nájsť niekde na kresle. Aby sa vám ľahšie hľadalo, prezradíme, že mu vidno iba hlavu.

Odpoveďe pošlite na adresu redakcie do 31. XII 65. Kresbu môžete vystrhnúť a hlavu vyznačiť, situáciu môžete prekresliť alebo len opísat. Za aspoň jednu správnu odpovедь vylosujeme knižné odmeny.

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

RYBACIA POLIEVKА BIELA

Rozpočet pre 4 osoby: Rybia hlava a vnútornosti, 10 dkg koreňovej zeleniny, $\frac{1}{2}$ cibule, 3 dkg masti, 4 dkg mýky, 2 strúčky cesnaku, soľ, $\frac{1}{8}$ litra mlieka, 1 žltok, zelený petržlen.

Očistíme rybiu hlavu, chvost a vnútornosti a uvaríme do mäkká. Precedime a zahustíme bledou záprázkou. Pridáme zeleninu jemne opráženú na masti. Oberieme mäso z kostí, pridáme do polievky a povaríme s ikrami alebo s mliečom, pečenou asi 10 minút. Zjemníme žltkom rozhábkovaný v mlieku a pridáme zelený petržlen.

SOSOVICOVÁ POLIEVKА SO ZELENINOU

Rozpočet pre 4 osoby: Voda, 12 dkg šošovice, 2 dkg masti, 8 dkg zeleniny, 3 dkg hladkej mýky, 2 dkg cibule, soľ, posekaný zelený petržlen, tlčené čierne koreniny, majoránka.

Prebratú a v teplej vode umytú šošovicu namočíme aspoň deň pred varením do studenej vody. Na druhý deň ju varíme v tej istej vode, v ktorej bola namočená. Na masti oprážime postrúhanú zeleninu, pridáme k nej postrúhanú cibulku, zaprášime mýkou, všetko oprážime, zalejeme vodou a prilejeme k variaci sa šošovici. Osolíme a na koniec okoreníme posekaným zeleným petržlenom a tlčeným čiernym koreninom. Môžeme pridať i majoránku.

VÝPRAŽANÉ RYBY

Rozpočet pre 4 osoby: 60 dkg ryby, soľ, 3 dkg mýky, 20 dkg masti na prážanie.

Oprážené a vypitvané ryby pokrájame, čistou utierkou osušíme, posolíme, obalíme mýkou a oprážame na masti.

ZUZKA VARÍ

Do mäsa vysiakne 4 dkg masti. Ináč na vyprážanie treba aspoň 20 dkg masti. Vyprážaná ryba sa podáva so zemiakmi alebo so zeleninovým šalátom.

SRNCIE STEHNO NA SMOTANE

Rozpočet pre 4 osoby: 60 dkg srnčieho stehna, soľ, 6 dkg údenej slaniny, muškátovy orech, tymián, nové koreniny, tlčené čierne koreniny, borievky, 2 dkg masti, 10 dkg koreňovej zeleniny (mrkvka, zeler, petržlen), 4 dkg cibule, voda, 2 dl kyslej smotany, 2 dkg mýky, 1/4 dl červeného vína, citrónová šťava.

VIANOČKA

Rozpočet pre viac osôb: 1 kg mýky, 10 dkg kryštálového cukru, 4 dkg droždia, $\frac{1}{2}$ litra mlieka, 2 žltka, soľ, 10 dkg húsačej masti.

Do preosiatej mýky pridáme s cukrom rozmiešané droždie, žltka, soľ, vlázné mlieko a vypracujeme na tuhé, hladké cesto. Pridáme rozpustenú húsačiu mast, znova dobre vypracujeme a nechame na teplom mieste vykysnúť. Cesto potom rozdelíme na 4 diely väčšie, 3 menšie a 2 najmenšie, ktoré rozvalkáme na dlhé rovnaké pásy.

Vianočku plietieme takto: Zo štyroch pásov upletieme dlhý pletenec, ktorý položíme na vymastený plech. Prostredok roztlačíme, aby druhý pletenec došiel dobre zapadol. Z druhých troch kúskov upletieme ďalší pletenec, ktorý položíme na prvý. Navrh dámé pletenec z dvoch najmenších pásov. Necháme vykysnúť, potomriece vajom a pomaly pečieme $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ hodiny v stredne teplej rúre.

JEMNÉ PERNÍKY

Rozpočet pre viac osôb: 20 dkg hladkej mýky, 10 dkg práškového cukru, 6 dkg medu, 2 vajcia, $\frac{1}{2}$ dkg jedlej sôdy, tlčená škorica, klinčeky, strúhaná citrónová kôra.

Všetko spracujeme na cesto, ktoré vyvalkáme asi na hrúbku slamy. Potom z neho vykrajujeme malé perníčky rôzneho tvaru. Urovnáme ich na vymastenej plech a dámé piecť. Upečené zdobíme cukrovou polevou. Pečieme ich v stredne teplej rúre.

ORIESKOVÉ HVIEZDIČKY

Rozpočet pre viac osôb: 15 dkg mýky, 15 dkg masla, 15 dkg cukru, 15 dkg mletých oriesiek, 2 žltka, 1 lyžica smotany, 5 dkg marmelády, 2 dkg cukru na posypanie.

Maslo rozsekáme do mýky, pridáme práškový cukor, oriesky, žltka, smotanu a všetko spracujeme. Cesto vyvalkáme na tenko, formičkou vykrajujeme hviezdicky, pokladáme ich na suchý plech a dámé piecť. Upečené spájame a posypeme cukrom.

DROBNÉ PEČIVO

Rozpočet pre viac osôb: 16 dkg hladkej mýky, 8 dkg cukru, 6 dkg masla alebo margarinu, 1 $\frac{1}{2}$ žltka, 6 dkg orechov na posypanie, $\frac{1}{2}$ žltka, 8 dkg cukru na posypanie.

Maslo rozsekáme do mýky, pridáme práškový cukor, žltka a všetko spracujeme. Cesto vyvalkáme na hrúbku steba slamy a vykrajujeme z neho rozličné tvary. Drobne kúsky pomastíme zvyšným žltkom, posypeme posekanými orechmi a po upečení ešte práškovým cukrom. Pečivo pečieme v stredne teplej rúre.

te, ktoré pozostávaly pri žyciu byvajú nosičami i siewcami jaj pasožitov. W leczeniu najlepšie wyniki da je podawanie po 24-godzinnej głodownie czterocholorku węgla, który ptactwo dobrze znosi. Stosuje się go w dawce 1 ml na 1 kg wagę żywego, można razem z olejem parafinowym. W trzy godziny po tym podaje się sój glauberowską. Walka z robaczyca żołądku gęsi polega nie tylko na niszczaniu dorosłych pasożytów, ale również na niszczaniu ich jaj i larw. Ponieważ wydalone z katem jaja pasożytów, przy odpowiedniej temperaturze oraz wilgotności szybko dojrzewają w środowisku zewnętrznym, należy często usuwać nawóz, zmieniać śliczkę, odkąpać pomieszczenia. Najlepszym środkiem niszczącym jaja okazała się wrząca woda.

Naczynia do wody i korytką należy odkaňać wrzącou wodou. W celu obnienia wilgotności w pomieszczeniach podaje się gąsiemton iść nieďuľu ilość wody do picia. Hodowli gęsi nie można prowadzić na terenach podmokłych. Niebezpieczne bywają wybieranie rowami lub ze stojącymi wodami oraz takie, po których w ubiegłym roku chorobliwi gęsi chore na robaczyce żołądku. Wobec tego, że głównym źródłem zarażania przy robaczycy żołądku są nosiciele pasożytów, gęsi przeznaczone do wychowu gąsiąt należą odrobaczać. Nioski dostarczające jaj wylegowych należy odrobaczać przynajmniej na dwa miesiące przed złożeniem pierwszych jaj do wylegarek.

Dr. H. MĄCZKA

ROBACZYCA ŻOŁĄDKA GĘSI

Jest to choroba groźna, dziesiątkująca młode gąsięta. Choroba wywołuje pasożyt (robak) żyjący pod błoną śluzową żołądkamięśniowego tw. mięska. Choroba ta występuje przede wszystkim u gęsi, rzadziej u kaczek. Ptaki młode, w wieku od 3 tygodni do 3 miesięcy giną masowo. Pasożyt wygląda jak nitka długości 1 — 2,5 cm i ma barwę jasno żółtą. Jaja pasożytu dostają się do wewnętrz wraz z odchodami, w których po 2 dniach rozwijają się larwy, gotowe do nowego zakażenia. Gęsi zakażają się przez zjadanie tych larw wraz z karmą lub wodą. U 3-tygodniowych gąsiążek można znaleźć dojrzałe pasożaty, powodujące masowe, padanie. Umiejscawiają się one w blonie wyścielającej żołądek.

PRAKTIČKÉ RADY

hrdom a prikryjeme tanierom; fláše netreba uvážovať. Cibuľa takto odložená vydrží do jari. Dajme však pozor, aby sme touto cibuľou pripravené jedlá solili len dodatočne, ak bude treba.

Zamrznuté obloky možno ovela ľahšie čistiť vlažnou slanou vodou. Na pol litra vody dáme za hrst soli.

Ak kachle príliš vychladnú, oheň sa len veľmi ťažko zapáluje. Vtedy je najúčelnnejšie pred založením ohňa najprv pálit v kachliach papier.

Praktické rady

Na olejovej farbe nebude sa tvoriť škrupina, ak ju budem uschovávať v plechovke obrátenej dnom hore.

Z ryby ľahšie odstraníme šupiny, ak ju na chvíľu ponoríme do teplej vody.

Skvrny od nikotínu na prstoch a nechtoch najľahšie odstrániť zmesou perhydrolu a čapavku.

Záclony, ktoré zožľtly od cigaretového dýmu namáčame pred praním v letnej slanej vode.

Turistickú konzervu ľahko vytiahneme z plechovky vcelku, ak plechovku na chvíľu ponoríme do teplej vody.

NEVIETE AKO SI PORADIŤ V RÓZNÝCH ČAŽKOSTIACH A ZNEPOKOJUJÚCICH VÁS ZÁLEŽITOSTIACH?
PISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA „ŽIVOT“ — WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I p. NA OTÁZKY BUDEME ODPOVEDAŤ V TLAČI A PÍSOMNE.

ZIVOT CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego Redaguje Kolegium. Redaktor Naczelny — Adam Chalupec. — Z-ca Red. Nacz. — Marian Kaśkiewicz. Opracowanie techniczne — Jerzy Nocuń. Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków Redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-22-81.

Adres REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL: 21-15-41, 28-22-81. Zamówienia i przedpisy na prenumeratę przyjmują do dnia 10 miesiąca poprzedzającego kwartał — urzędy pocztowe, listonosze i placówki „RUCHU”. Można również zaprenumerować pismo dokonując wpłaty na konto PKO nr 1-6-100020 CKPIW „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23 Ceny prenumeraty: kwartał: 3 zł, półrocza: 6 zł, roczna 12 zł. Prenumerata za granicą o 40% wyższa. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabyc w Punktach Wysyłkowych Prasy Archiwaliowej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto PKO Nr 114-6-700041 VII O/M Warszawa. Oddano do składu 30.X.1965. Podpisano do druku 2.XII.1965.

Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa ul. Smolna 12. Zam. 1531. E-16.

VOLALA SA VERNÁ

Dom v ktorom bývala Verná, bol dobrým domom. Celé pokolenia obývali ho hajnici a súčasne poľovníci. V čase keď sa odobráva dej tohto rozpravania bol som už natoľko dospely, že darovali mi púšku. Nepamäťám si akéj značky. Starý otec rozprával, že v rukách môjho otca malokedy minula cieľ, čo o sebe nemôžem povedať, iba ak by som chcel klamat. Ale pamäť tejto „dvadsaťatky“, prej v živote, je mi natolik drahá, že nemôžem klamat, hoci polovnícke klamstvo, ak len je zaujímavé a veselé, vraj nenarušuje božie prikázania. Prvým sprievodom mojich polovačiek bola suka Verná. Vtedy sa este menovala Oda a len náhoda, o ktorej porozprávam, prinútila nás, aby sme zmenili jej meno. Prenejsieme povedané, aby sme sa rozhodli, že takáto zmena je nutná, a neskôr aby sme uvažovali aké meno je hodné tchto psa. Rozhodla o tom celá naša rodina.

Na králiky polovali sme rôzne. Na králiky polovali sme rôzne. v mladine plasiac králiky na priesmyky a tiež na postriežku, keď slinko začína sada za obzor. Oda bola veľmi chápavým psom. Keď sme s ňou polovali v mladine držiava zásady bezpečnosti lepsiť ako dnes hociktorý polovník. Králiku vyháňala na priesek, plošinku alebo polanu a vraciaťa sa pre ďalšieho. Nehnala sa pod hľavou pušky, cítila rebezpečie, hoci žiadnen z nás neboli vyštrelili, ak by to ohrozovalo našu Odu. Vysledky polovačky s Odu ako duřičom boli mizerné. Náboje vo vreckach sa priam topili, a predsa vtedy boli s nimi ťažkosti. Užida, u ktorejho sme vymeniali králiky za náboje, rišť dlh rastol a preto sme upúšťali od tejto formy polovačky a volili sme radšej postriežku. Ostatne je to napriek zdaniu skutočna polovačka. Polovačka počas ktorej máte najpriamejší styk s prirodou, polovačka pri ktorej môžete preveriť vlastné „ja“ známenia, že ďalšia postriežka na rovnah ani nie tak mňa ako hajnika Chečku. Musí sa selektovať vsetko. Každý druh zveri podlieha tomuto zákonu. Inač vyhynie ako túr, bude hynuť ako žubry alebo hluchane, ktoré za mojej mladosti strieľalo sa ako dnes jarabice.

Takto situácia využádzala z rovnahy ani nie tak mňa ako hajnika Chečku. Lebo on okrem výmeny králikov na ráboje u Žida, vymenil ich aj na tabak. Ak nám povedal pravdu, úprimne som sa tešil jej úspechom. Pre mladého chlapca, akým som bol, bola to ešte dodatočná atrakcia. Chečko nadával tak prekrásne, že keď som spolužiakom opakoval len niektoré slová, uznali že som zasvätený do drátenu sieťku a do nej naháňal

králiky. Výsledky boli samozrejme... Avšak nie poučovanie, hoci je to právo starších, je predmetom juchto spomienok. Preto opäť k téme. Mali sme radšej postriežku na králiky preto, lebo keď si sadnete môžete nie len hladief odkiaľ vybehne králik. Ale aj na krásu zapadajúceho slinika, na večerné hry vitákov, na mach meniaci farbu, môžete, ak vám komar sadne na dom smolu. Mal som len jedného králiku, zatiaľ čo pred starým ležalo ich už šesť, keď naraz pocul som dúpanie a fučanie. Nejaká exotická polovora, celá žltá, hnala sa po úboči rovno na nás. Preskočila miha. Pocitil som smrad ludskej výkaly, plávajúce ruky kúskok. Kadaškého papiera a ia-ponské guličkové pero, ale v liste členov kongresu sa vyzvalo, že sa človek zneabudnuteľne importuje z cudziny.

Ako vieme aj najlepšie vycvičený pes je neužitočný pri polovačke na postriežku. Nikdy nevieme čo mu „strelí do hlavy“ v najnevhodnejšom momente, nehladiac už ani tak egoistický fakt, ako to, že na takejto polovačke človek chce byť sám, úplne sám. Tejto zásade ma držiava zásady bezpečnosti lepsiť ako dnes hociktorý polovník. Králiku vyháňala na priesek, plošinku alebo polanu a vraciaťa sa pre ďalšieho. Nehnala sa pod hľavou pušky, cítila rebezpečie, hoci žiadnen z nás neboli vyštrelili, ak by to ohrozovalo našu Odu. Vysledky polovačky s Odu ako duřičom boli mizerné. Náboje vo vreckach sa priam topili, a predsa vtedy boli s nimi ťažkosti. Užida, u ktorejho sme vymeniali králiky za náboje, rišť dlh rastol a preto sme upúšťali od tejto formy polovačky a volili sme radšej postriežku. Ostatne je to napriek zdaniu skutočna polovačka. Polovačka počas ktorej máte najpriamejší styk s prirodou, polovačka pri ktorej môžete preveriť vlastné „ja“ známenia, že ďalšia postriežka na rovnahy ani nie tak mňa ako hajnika Chečku. Musí sa selektovať vsetko. Každý druh zveri podlieha tomuto zákonu. Inač vyhynie ako túr, bude hynuť ako žubry alebo hluchane, ktoré za mojej mladosti strieľalo

a tiež vybrať si králiku. Nesmejte sa! Musí sa selektovať vsetko. Každý druh zveri podlieha tomuto zákonu. Inač vyhynie ako túr, bude hynuť ako žubry alebo hluchane, ktoré za mojej mladosti strieľalo

sa ako dnes jarabice.

Pamiätam si ako syn lesníka, nás ho suseda vystrial vsetky králiky a potom prosil, aby sme ho pozvali k nám. Starý otec s tým nesúhlasil a tak na priesekoch medzi hustou mladinou rozpustrel

sá, druhému z nás vrabca a zas

Až konečne prišiel deň ked ked Chečko mi povedal, že dnes si sku točne dobre zapolujiem. V rukách mal velký visiaci zámek a na re meni viedol Odu. Sedeli sme ako obvykľé medzi riedkymi skupinkami mladých borovic, zoskupených na úboči pri potoku. Vo vzduchu bolo citíť námrazu, predpoved' blžicej sa zimy. Sedeli sme spolu, chrbtom obrátení k sebe a týmto spôsobom každý mal pre seba svoju stranu, každý bol pohrižený do svojej polovacky. Ja som do svojej polovacky. Ja som domov nemali žiadne výdravky, lebo jedli a byvali na šípkate trovy?

PORTRET AMERICANA
Typický Američan: človek, ktorý po náveteve talianskeho filmu cestuje domov nemeckym autom, satia do dánskeho tapa-cirovaneho hotelu, pije brasilský kávu v anglickej porcelanovej šálke, berie do ruky kúskok kanadského papiera a ia-ponské guličkové pero, ale v liste členov kongresu sa vyzvalo, že sa človek zneabudnuteľne importuje z cudziny.

CISÁROVI ČO JE CISAROVÓ
Pápežska garda vo Vatikáne prečíva väznu krizu. Behom posledného ročku počet vojakov klesol zo 100 na 68. Sráženého mestu tvrdia, že sú tiež len India a že platia a prebiehajúce výpovedi, aby sa vynahut úplnému rozbodeniu.

HUMOR
V Malmo utečené prekvítá obchod, v ktorom spoločne vidinu predavať "tyb" a fotografiu. Príčinu tohto rozkvetu vidno na veľkej tabuľe vo výkole, ktorá fotografiaje rybárov, ktorí sa chcú nechať zvečniť so svojím ulovkom".

NASLEDKY MOTORIZACIE
Američania sú rozčilení vysledkami istej ankety, podľa ktorej 60% obyvateľov Spojených štátov má mrázne unavený prekvín.

STRÁŽNICI
Strážniči strážiaci londýnske sidlo anglickej kraloviny Luton konal skutku, ktorým obdržali gunové pušky. Dôvod: strážníci, ktorí sa nudili vytvárať bodky a robili dierky do strihom obikopujúcich paláci.

DVA VĚZNI
Dva vězni se procházejí po vězeníském nadvorí. — Posly — ptá se jeden co je to Einsteinova teorie? — Teorie relativity, když ty tef chodíš, tak si myslis, že nesedis — ze jo!

MARIAN KASKIEWICZ

plynutiu sa" vojska, vedenie gardy, srúbilo zvýšenie plavov.

ON A JEHO RIADITEĽ
Sacha Guitry velmi sa raz pohneval na svoju radiču divadla. Po prudkej výmeni názorov horec zvolal: — Keď takto, uistujem vás, že nepojdem na vás pochreb.

UCTOVNICKA LOGIKA
Americkí astronauti Gordon Cooper a Charles Conrad dozvedeli sa, že ich diely za obodie, ktorí strávili v kozme, boli zredukované zo 16, dolárov na jedného dolára denne. Hlavný týčovník zo zdrovodu: "V letu kozmonauti nemali žiadne výdravky, lebo jedli a byvali na šípkate trovy!"

NEZÚFAL
Anglické noviny "Daily Mirror" napsali o neobvyklom prípade 23-ročného náromníka Billu Inglisha. Tanková loď "Esso Daram" plávala počas podzimu v brehu Sicílie smerom k Dánsku, keď Bill, ktorý sa prechádzal po palube, pošmykol sa a padol do vody. Bola tma a nikto neponúkal volanie o pomoc. Keď bol už na plnom motoru nezistíť. Orientoval sa podľa polárky plávajúcej brehom Sicílie smerom k Dánsku. Neďaleko Londýna, v mestečku Luton konal futbalový zápas medzi skupinou notoričkých alkoholikov a klubom antialkoholikov. Vyhrali alkoholici 20:1.

STRÁŽNICKA LOGIKA
Neďaleko Londýna, v mestečku Luton konal futbalový zápas medzi skupinou notoričkých alkoholikov a klubom antialkoholikov. Vyhrali alkoholici 20:1.

Roje včiel, ktoré do Brazílie boli zviažti privelené z Áfriky, stali sa veľmi agresívne. Bolo zaznamenaných veľa smrteľnych prípadov od pohryziení; psov, hydin a koní. Naposledy rozsúrené včely priebeželi do Ria, kde vyleptali budovu hľavneho veleniteľstva brazílskych ozbrojených sil. Dvere a okna zabarikadovali. Traja strážníci boli odvezení do nemocnice.

Roje včiel, ktoré do Brazílie boli zviažti privelené z Áfriky, stali sa veľmi agresívne. Bolo zaznamenaných veľa smrteľnych prípadov od pohryziení; psov, hydin a koní. Naposledy rozsúrené včely priebeželi do Ria, kde vyleptali budovu hľavneho veleniteľstva brazílskych ozbrojených sil. Dvere a okna zabarikadovali. Traja strážníci boli odvezení do nemocnice.

Roje včiel, ktoré do Brazílie boli zviažti privelené z Áfriky, stali sa veľmi agresívne. Bolo zaznamenaných veľa smrteľnych prípadov od pohryziení; psov, hydin a koní. Naposledy rozsúrené včely priebeželi do Ria, kde vyleptali budovu hľavneho veleniteľstva brazílskych ozbrojených sil. Dvere a okna zabarikadovali. Traja strážníci boli odvezení do nemocnice.

Záverečné.

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale, bývam teraz s tromi sestrámi na dedine, daleko od mesta.

— To musí byť strašná nuda?

— Prečo? Vďať to nie sú moje sestry!

PÁN VYDRÁ
Pán Vydra sa stretol so znáym, ktorého už dlhá čas nevidel. — Servus, starý! Co nove? — Ako žijete? — Ale,